

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 12 (DF, FRI og Frank Dahlgaard (UP)) stemte for, 86 (S, V, KF, SF, CD, RV og KRF) imod; 3 (EL) stemte hverken for eller imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

31) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 64:

Forslag til folketingsbeslutning om psykologhjælp til incestofre og andre ofre for seksuelt misbrug i barndommen.

Af Tove Videbæk (KRF) m.fl.

(Fremsat 11/1 2000. Første behandling 1/2 2000. Betænkning 3/5 2000).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning forkastedes, idet 17 (DF, EL, KRF, FRI og Frank Dahlgaard (UP)) stemte for, 86 (S, V, KF, SF, CD og RV) stemte imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

32) Anden behandling af lovforslag nr. L 183: Forslag til lov om ændring af lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (Opbevaringstid for nedfrosne æg).

Af sundhedsministeren (Carsten Koch).

(Fremsat 2/2 2000. Første behandling 2/3 2000. Betænkning 10/5 2000).

Der var stillet 33 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Margrete Auken (SF):

Vi har i SF store problemer med at finde ud af, om der simpelt hen er identitetsproblemer i det her forslag, efter at de utallige ændringsforslag til sidst er kommet til.

Der er en række ændringsforslag, vi kender godt og har gennemdiskuteret, og hvor der ingen problemer er, selv om det ikke stod i loven. Men der er altså også nogle, som vi, så vidt vi kan skønne, aldrig har haft lejlighed til at give en seriøs behandling i Folketinget: spørgsmålet om fosterreduktion, en begyndende diskussion af andre ting.

Så det, jeg vil bede om, er, at vi afbryder behandlingen nu med henblik på at få vurderet i udvalget eller eventuelt andre steder, om der er disse identitetsproblemer, og vi vil meget opfordre Folketinget til at give os den mulighed, at vi afbryder forhandlingen nu.

Formanden:

Der er nu af Margrete Auken stillet forslag om, at behandlingen standses, og at lovforslaget går tilbage til fornyet udvalgsbehandling. Jeg skal derfor nu åbne op for en debat om forslaget om at standse behandlingen med taletid efter reglerne for korte bemærkninger. Og det er alene om forslaget og ikke om lovforslagets indhold.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Der er nu stillet forslag om afbrydelse af debatten, og det er der på baggrund af, at spørgsmålet om fosterreduktion ikke anses for at være ordentligt behandlet. Det brugte vi en times tid eller halvanden på i Sundhedsudvalget i går.

Jeg skal kun i den forbindelse understrege, at på Kristeligt Folkepartis foranledning spurgte ministeren sidste år Det Etske Råd, om de ville tage dette emne op, og det har Det Etske Råd gjort. De er ikke blevet færdige, og det blev meget stærkt understreget i udvalget i går, at når Det Etske Råds udtalelse foreligger i løbet af, hvad ved jeg, nogle måneder, vil vi selvfølgelig tage det op til en seriøs behandling og diskussion i næste folketingssamling.

Vedtagelse af dette forslag ændrer intet ved mulighederne for at se på det eventuelle problem, som handler om fosterreduktion. Så vi har meget svært ved at forstå, at man skal afbryde forhandlingen af den årsag.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Jeg vil gerne gøre det kort. Venstre støtter forslaget fra fru Margrete Auken, SF.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Præcis spørgsmålet omkring udsættelse brugte vi rigtig lang tid på i Sundhedsudvalget, og vi havde bl.a. også aspekterne oppe omkring identitet. Og da trak vi en parallel til spørgsmålet om stedbarnsadoption, hvor vi jo også havde spørgsmålet oppe, og da blev der på samme måde ved første behandling tilkendegivet, at der var ændringsforslag fra CD. Der er ikke noget identitetsspørgsmål.

Og så synes jeg også, det er vigtigt at sige, at der heller ikke i udvalget er flertal for at udskyde. Der er flertal i udvalget for at andenbehandle forslaget i dag.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Frihed 2000 finder overhovedet ingen grund til at udsætte behandlingen af forslaget her. Frihed 2000 finder overhovedet ingen grund til at afbryde forhandlingerne om ændringsforslagene. De ændringsforslag, der er stillet til det her lovforslag, er ændringsforslag, som Folketinget flere gange tidligere har behandlet.

Det er altså ændringsforslag, som er kendt stof for medlemmerne af Folketinget. Det er ændringsforslag, som medlemmerne af Folketinget tidligere har taget stilling til, og som de naturligvis også vil være i stand til at tage stilling til i dag.

Derfor bør behandlingen af lovforslaget fortsætte, og vi vil stemme imod, at den bliver afbrudt.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Jeg støtter forslaget om at tage forslaget tilbage til udvalget og udsætte behandlingen, fordi Det Etske Råd er i færd med at udføre et par meget, meget vigtige redegørelser, en redegørelse om kunstig befrugtning og en redegørelse om fosterreduktion. Og arbejdet med disse redegørelser blev Det Etske Råd nødt til at afbryde, fordi man midt i arbejdet bliver bedt om at lave en ny redegørelse om genpatentering. Og på grund af, at de må afbryde arbejdet med kunstig befrugtning, kunne de ikke blive færdige,

så vi kunne bruge dem som saglig begrundelse for vor stillingtagen i dag.

Vi har brug for disse redegørelser fra Det Etske Råd, så vi kan tage stilling på et godt og sagligt og velfunderet grundlag. Det kan vi ikke. Vi har en ny sag med, som vi ikke har diskuteret voldsomt tidligere, og det er fosterreduktion. Det er nyt, og vi har brug for denne redegørelse fra Det Etske Råd, og det er også et meget, meget dårligt signal at sende til Det Etske Råd, at vi er fuldstændig ligeglade med, hvad de siger.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Dansk Folkeparti har ikke noget imod, at vi afbryder forhandlingerne, og det gav vi også klart udtryk for under udvalgsbehandlingen. Det er vigtigt for os, at alle områder er afklaret, at vi lytter til borgerne, og at vi lytter til dem, der kunne have indsigelse over for dette her lovforslag.

Derfor støtter vi SF's anmodning.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

I Det Konservative Folkeparti kan vi ikke støtte forslaget om udsættelse af lovforslaget. Vi har diskuteret det meget grundigt i den konservative folketingsgruppe, og vi er i dag parate til at afgive vores stemme.

Som det også blev sagt fra hr. Tom Behnke, er det kendt stof. Vi har diskuteret det meget længe, og jeg må sige, at med hensyn til spørgsmålet om fosterreduktion er det et spørgsmål, der har optaget Kristeligt Folkeparti gennem længere tid. Det har også været debatteret i medierne. Man har selv besluttet sig for, at det skulle ind i dette lovforslag, og derfor: Ønsker man en redegørelse, kunne man have bedt om den tidligere.

Men vi er parate til efterfølgende i næste samling særskilt at fremsætte et beslutningsforslag og diskutere det med Kristeligt Folkeparti omhandlende fosterreduktion. Men det er altså Kristeligt Folkeparti selv, der har medtaget det i dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Vi har sympati for Kristeligt Folkepartis ønske om bedre tid til debat, men det er jo ikke det, vi skal tage stilling til nu. Det, vi skal tage stilling til nu, er, om vi skal afbryde forhandlingerne på

grund af identitetsproblemer. Det er jeg ikke overbevist om at der er, og derfor kan vi ikke støtte SF's forslag om at afbryde forhandlingen.

Men vi har sympati for – det vil jeg gerne sige, og det har vi også udtrykt over for Kristeligt Folkepartis ordfører – Kristeligt Folkepartis opfattelse af, at vi godt kunne bruge mere tid, men så vidt jeg har forstået, og dér må jeg spørge formanden lidt, er det ikke det forslag, der er til afstemning om kort tid.

(Kort bemærkning).

Vibeke Peschardt (RV):

Vi finder, at denne her sag har været grundigt drøftet i udvalget i går, og vi mener ikke, der er identitetsproblemer, og vi kan ikke støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Altså det er jo ikke det, vi snakker om. Det er jo ikke Kristeligt Folkepartis forslag, som ikke har været fremsat her i salen, som har været drøftet i udvalget og som går ud på, at man udsatte det hele til en ny redegørelse. Det er en anden historie.

Det, vi beder om, er, at man får lov til lige at vende en omgang, om spørgsmålet om f.eks. fosterreduktion er noget, der har været drøftet i Folketingssalen. Det er jo ikke et spørgsmål om, hvad der har været drøftet i medierne. Det er ikke dér, Folketingets førstebehandling foregår, det er ikke i medierne. Den foregår hér. Og der er da mange af os, der har været dybt involveret i de problemer, det har jeg også. Der er mange af dem, jeg synes bliver stadig sværere, men jeg beder mindeligt til, at vi får lidt fair behandling.

Der er kommet en stribe ændringsforslag til et forslag, der handlede om at forlænge tiden for nedfrysning af æg. Så pludselig skal vi til at forholde os til store emner, og de fleste ændringsforslag er kommet i absolut sidste øjeblik. Der er nogle ændringsforslag, som er dybt kendte. CD's ændringsforslag er dybt kendte. Men det er jo mange andre, vi snakker om. Hvis det kun havde været CD's, havde der jo ikke været noget problem.

Men vi står nu med en række andre problemer. Og det, vi beder om, er, at vi lige kan få vurderet på anden vis end dér, hvor folk har deres lidenskaber anbragt, om det her er et forslag, som har været drøftet forsvarligt i Folketingssalen, og det ligner . . .

Formanden:

Ja tak.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil lige sige en ting, formand: Det ligner ikke stedbarnsadoptionen, for den havde jo været gennemdrøftet.

Formanden:

Så er taletiden slut!

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Til fru Margrete Aukens sidste spørgsmål her kan jeg sige, at netop på baggrund af de erfaringer, jeg bl.a. personlig har omkring stedbørnsadoptionen i partnerskabsloven, var det første, jeg gjorde, da jeg så ændringsforslaget, at sige: Kan det her overhovedet lade sig gøre? Er der identitetsproblemer? Det er blevet undersøgt i administrationen, og der er kommet et klokkerent svar tilbage: Dette er en generel revision, og derfor kan alle ændringsforslag accepteres.

Det har været drøftet i udvalget. Det er jo nok muligt, at fru Margrete Auken så ikke har været til stede ved udvalgsrådet, men vi er mange, der har deltaget i diskussionen og kan bekræfte, at sådan forholder det sig.

Og så vil jeg gerne sige i øvrigt: Ja, det er rigtigt, der skal tages stilling til fosterreduktion på et godt og solidt grundlag, som fru Tove Videbæk sagde. Dertil er at sige: Ja, det kan ske i næste samling, når vi har Det Etske Råds redegørelse.

Man skal lige huske på, at det, der er grundkernen i det her forslag, er ministerens forslag om at forlænge nedfrysningsperioden fra 2 til 4 år. Og jeg har meget svært ved at se, at man ikke kan føre det igennem, og så tror jeg, alle vil være enige om at tage fosterreduktionsproblemerne op i næste samling.

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Blot til almindelig oplysning, for man kunne måske få den opfattelse, når fru Margrete Auken taler heroppe, at de forslag overhovedet ikke har været behandlet i udvalget, at de ikke har været kendt, at de ikke har været set: Som deltager i udvalgsrådene kan jeg oplyse, at det ikke er noget, der er nyt. Det har været kendt, det har været drøftet mange gange, da vi

gentagne gange har behandlet denne her lovgivning.

Så hvis man har deltaget i udvalgs møderne, ved man også, at det her blev behandlet fuldstændig som alle andre lovforslag.

Formanden:

Fru Margrete Auken har ordet. Og så tror jeg, at vi kan nærme os en afgørelse.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

En række ændringsforslag er kommet meget sent. Jeg er ikke medlem af udvalget. Jeg sidder som medlem af Udvalget vedrørende Det Ethiske Råd og bliver derfor skiftet ind i den her sag. Det er der ikke noget skævt i. Jeg har bare kunnet konstatere, hvornår de ændringsforslag er kommet, den lange stribe, som vi skal til at stemme om nu. Jeg snakker ikke om de gammelkendte, CD's ændringsforslag, dem kender vi, men jeg snakker om de mange nye, som ikke kan sammenlignes med stedbarns adoptionen, for den havde vi drøftet. Det var der ingen tvivl om.

Det her er ting, som ikke har været grundigt behandlet i Folketingssalen. Det er det, jeg taler om, med respekt for Folketingssalen. Og det er derfor, vi beder om, at vi kan få lov til lige at kigge det her igennem på en anden måde, end det er.

Jeg synes umiddelbart, der er identitetsproblemer – ikke til en række af ændringsforslagene. Som fru Dorte Bennedsen selv sagde: Det her forslag handler om nedfrysning af æg. Og det tog vi stilling til ved første behandling. Så blev der bebudet nogle ændringsforslag, og vi skønnede, at det var dem, vi kendte i forvejen, og det var o.k.. Men nu har vi fået en hel masse, og de er altså kommet i sidste øjeblik. Jeg kan jo se på bilagsnumrene, hvornår de er kommet. De er kommet i sidste øjeblik.

Jeg synes, det er mobning af Folketinget, at man nu siger: Det her kan I godt. Hvis jeg gik rundt og spurgte herinde om, hvor mange der har vidst det her i god tid, ville det lyde anderledes.

Hermed sluttede forhandlingen om forslaget om standsning af lovforslagets behandling og henvisning til fornyet udvalgsbehandling.

Afstemning

Forslaget om, at behandlingen af lovforslaget standses, og at det henvises til fornyet udvalgsbehandling (af Margrete Auken (SF)), forkastedes, idet 49 (V, SF, DF og KRF) stemte for, 58 (S, KF, CD, RV, EL og FRI) imod.

Formanden:

Vi genoptager herefter forhandlingen om lovforslaget.

Margrete Auken (SF):

Jamen altså jeg kan godt mange af de her sager, for jeg har arbejdet med det i mange år. Jeg synes bare, at hvis man skulle give sin gruppe osv. en fair behandling i de her spørgsmål, havde det været godt, om vi havde haft den almindelige proces med det, som grundloven foreskriver, og jeg er dybt forbløffet over, at det skal foregå på denne her måde. Men o.k., det er så vilkårene, og så tager vi det på de vilkår, og så må vi se, hvordan vi så kan klare det, for vi skal jo selvfølgelig have forslaget tilbage i udvalget – det beder jeg hermed om – og så må vi, hvis der er ændringsforslag, der er blevet skævt behandlet, kunne tage dem op i en eller anden form igen. Det har vi prøvet før.

Der vil jeg så godt sige, at jeg synes, det helt overordnet er forkasteligt, når vi har et Ethisk Råd, som ikke skal bestemme, men som skal rådgive: De er i gang, og det har vi vidst, med en større samlet redegørelse om problemerne med kunstig befrugtning. Der er kommet mange nye aspekter til. Det vil der komme vedvarende, og der er et af disse aspekter, der f.eks. hænger sammen med fosterreduktion – jeg har ikke før været klar over, at det f.eks. er noget, man generelt tilbyder trillingeforældre, og jeg vil godt lige spørge her, om man også generelt tilbyder tvillingeforældre det, om man sådan siger: Vil I have den ene væk? Der er store etiske problemer med det. Ændringsforslagene burde have været noget, vi havde taget, efter vi havde haft den redegørelse at forholde os til.

Spørgsmålet om, hvordan man skal vurdere par, havde vi til kort behandling, da vi havde L 5. Skal man bare give kunstig befrugtningsbehandling til alle, også selv om man umiddelbart skal tvangsjerne barnet efter osv.? Det er altså et stort problem. Vi havde det til en kort behandling, men jeg synes, det rejser uendelige etiske problemer, som det havde været dejligt

om vi havde haft Det Etske Råd til at lave arbejdet i gennemtænkningen af.

Nu står vi her og skal tage stilling til det på baggrund af et ændringsforslag, der er kommet susende ind. Jeg vil ikke bebrejde Kristeligt Folkeparti, at de er kommet så sent med de forslag, for sådan blev spillereglerne jo så, men det er ikke en måde at behandle os på, og det er derfor, jeg er meget glad for, at Kristeligt Folkeparti selv har prøvet at få det her til at blive en forsvarelig sag.

Vi stemmer ikke samlet i SF om det her. Vi er nogenlunde samlet om at afvise forslaget, hovedforslaget, det oprindelige forslag, hvor vi er meget betænkelige ved, at man som argument for at forlænge tiden for nedfrysning af fosteranlæg, hvad der jo reelt er tale om her, bruger den begrundelse, at man så kan få flere søskende. Vi synes nok, at det er en enkelt sag, med »t«, en enkelt, der er én sag. Det var det, vi diskuterede i går, da vi foreslog i udvalget, at vi eventuelt nøjedes med at køre den igennem og så udsatte alt det andet. Det var et af de forslag, der var til drøftelse i udvalget i går.

Men det er minsandten ikke nogen enkel sag – uden »t« – at man på den måde, hvis jeg skal vende det om, siger, at så har man søskendeflokken i fryseren, og så tager vi dem op, efterhånden som vi har brug for dem. Det vil jeg minsandten gerne have vurderet igennem på en anden måde set fra børnenes side og ikke ud fra, hvad der er hensigtsmæssigt for moderen i en bestemt situation.

I det hele taget at få anlagt børnevinklen i en række af de her forslag er noget, der er meget, meget nødvendigt og umiddelbart svært, fordi de fleste af os er vant til at tænke i de baner, hvor vi siger: Hvad er hensigtsmæssigt for os, de voksne, der skal til behandling, hvad er smart, hvad er praktisk og så videre? Og så tænker vi ikke på dem, der er implicerede her, nemlig børnene.

Det er derfor, jeg synes, det er, ja, uansvarligt. Og jeg synes, at det er en tilsidesættelse af de mest vigtige regler, at vi nu tromler det her igennem på den her måde, også for vores eget Etisk Råd har haft lejlighed til at komme med en redegørelse.

Vi har faktisk fået et glimrende Etisk Råd, et meget aktivt Etisk Råd og med meget ansvarlige mennesker, som føler sig noget tilsidesat og næsten – altså ja, dårligt behandlet har de ikke sagt, for det er pæne mennesker, men vi kunne da mærke, da vi havde mødet med dem i går, at

det var lidt besynderligt, at det foregik på denne her måde.

Så vil jeg godt sige om de forskellige ændringsforslag, at SF jo altid har haft en meget restriktiv linje. Vi mener ikke, at det er særlig godt, at vi lader det her udvikle sig. Vi foreslog faktisk oprindeligt, at man helt stoppede – nu siger jeg ikke kunstig befrugtning, der er da også noget kludder i ændringsforslagene, mange af ændringsforslagene er noget kludder. Et af dem f.eks. går ud på, at det skal være forbudt at inseminere med sæd. Hvad skulle man ellers inseminere med, hvis ikke det er med sæd? Det står der i et af ændringsforslagene for bare tage noget af klumset i det, vi skal til at behandle her og som jo åbenbart er behandlet så grundigt i udvalget inden.

Jeg kan godt sige, hvad nummer det er. I betænkningen er det ændringsforslag nummer 18. Der står, at kunstig befrugtning med sæd kun må tilbydes af personer, der er læger eller under lægeligt ansvar. Ævl, hvad skulle det ellers være med? Og det er bare sådan en lille en af de sager her.

Til det her sjuskede arbejde, som vi nu sjusker igennem, vil SF sige, at vores gamle holdning har været, at vi skal være utrolig forsigtige. Og vi skal gå ind og tage hensyn til: Hvad kan der ske senere hen? Hvilke konsekvenser kan det få?

Når vi har været imod reagensglasbefrugtning, er det ikke, fordi det er en uetisk behandling. Det er det ikke. Den er helt o.k. Den er oven i købet smart. Hvis man f.eks. har lukket æggeleder, er det altså – undskyld mig metaforen, jeg er lidt skamfuld over den, men den er meget anskuelig – smartere at lave en sejloverfart end at bore en tunnel, hvis man kun skal have to eller tre overfarter, undskyld mig billedet. Vi synes sådan set, det er en smart behandling i stedet for den indviklede operation.

Men så snart man har ægget ude af kvindens krop – og kvinder er ikke donorer, mænd er donorer pr. definition af naturen, men kvinder er det ikke – så viser det sig, at alt muligt begynder at dukke op.

Det gjorde jo så, at vi i midten af 1980'erne f.eks. havde diskussionen – og undskyld mig igen – om, hvorvidt man kunne være delvis gravid. Hvornår begynder livet, spurgtes der. Og så sagde man, at det ikke begyndte ved undfangelsen. Hvornår skulle det da ellers begynde, hvis ikke den begivenhed med mænd og damer var ganske afgørende for et barns tilbli-

velse. Men pludselig kunne man være delvis gravid. Og det vil sige, at man altså havde noget, som ikke var en rigtig graviditet, men det var der alligevel.

Når vi i sin tid sagde nej til den dér delvise graviditet, var det ikke, fordi vi sagde, at man ikke måtte foretage sådan nogle ting, men vi ville have den røde lampe til at blinke med det samme, så vi alle sammen var dybt opmærksomme på, hvad der foregik. Og det skråplan, vi dengang forudså, rutscher vi nedad nu, så-dan så man oven i købet skal diskutere i ramme alvor – det er ikke et af forslagene her, så vidt jeg ved, men det er lidt svært at gennemskue nogle af forslagene – hvorvidt man kan få lov til både at have fremmed æg og fremmed sæd. Altså så vi putter adoptionsbørnene – undskyld mig igen billedet – en tur ind igennem livmoderen.

Nu må det altså være nok med den dér voksenforkælelse i forhold til, hvor selvoptaget man kan blive af sin egen krop. Det er mig og min krop, det hele efterhånden handler om i det her foretagende.

Jeg kan ikke stå her og gå ind i hvert enkelt forslag, fordi det simpelt hen er for kompliceret. Jeg har præsenteret dem for gruppen, så godt det har kunnet lade sig gøre. Nu må vi stemme, så godt vi kan. Og så har vi jo så en lejlighed til at få en tredje behandling, hvis noget af det er gået rasende galt. Det kan det jo godt være gået, når vi ikke har fået bedre vilkår og Folketinget ikke har villet give os det, men jeg vil blot her sige, at jeg synes, det er en dybt uforsvarlig behandling, vi står over for.

Og så vil jeg godt lige spørge De Konservative, hvad de tænker på med det ændringsforslag »med sæd«, hvad det er. Jeg ved godt, der må være en tanke bag ved det. Jeg tror, det er De Konservative, der har foreslået det, er det ikke det? Det er ændringsforslag nr. 18. Nej, det er Kristeligt Folkeparti tiltrådt af Venstre og Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti.

Dorte Bennedsen (S):

De gange loven om kunstig befrugtning har været til forhandling i Folketinget, har det unægtelig været en sag med mange følelser i.

Jeg synes i og for sig, at følelser er en god ting, følelser og stærke holdninger i forbindelse med lovgivningsarbejdet. Men jeg må indrømme, at jeg også synes, at der kan komme et punkt, hvor følelserne tager overhånd. Og det

synes jeg lige, vi oplevede i fru Margrete Aukens ordførertale her.

Fru Margrete Auken spurgte: Skal vi tillade kunstig befrugtning til alle, også selv om vi må fjerne barnet umiddelbart efter fødslen? Det er en uanstændig måde at udtale sig på, som om der var nogen, der synes, det var en god idé. Og hvis fru Margrete Auken har læst sine bilag, ville hun også have kunnet læse et svar, som sundhedsministeren har givet på et spørgsmål omkring § 4, som dels går på, hvad lægernes forpligtelse er i dag, og dels er et løfte fra ministeren om at gå ind og understrege over for lægerne, at de skal være denne opgave voksen og tage den seriøst.

Der er jo ikke nogen af os, som synes, at den problemstilling med et eventuelt misbrug er en rigtig situation. Men såvidt jeg har kunnet undersøge, er der, jeg har hørt tallet 20 fjernelser af børn, der var født ved kunstig befrugtning, men dér, hvor jeg har kunnet tjekke det efter, var der to, jeg mener det var i 1996. Så der ligger altså nogle meget overdrevne forestillinger om problemets størrelse.

Men det er et problem, der er seriøst og alvorligt, og det skal tages op. Og så synes jeg ikke, det er rimeligt ligesom at antyde, at vi andre er fuldstændig fløjtende ligeglade.

Så er der spørgsmålet om det, fru Margrete Auken kalder – og det udtryk har jeg for længst lært at acceptere – søskende i fryseren. Og det er jo altså dette, som eksisterer allerede ved loven i dag, at man kan nedfryse æg, befrugtede æg, i dag er det i 2 år og i forslaget skal det kunne gøres i 4 år.

Det synes jeg er en ærlig sag – det gælder jo mange delelementer i det her – at det er seriøse, etiske problemer, som enhver må forholde sig til. Jeg har jo også tidligere sagt til fru Margrete Auken i sådan mere private samtaler, at jeg personlig ikke har nogen problemer med, at befrugtede æg nedfryses. Men jeg har et problem ved her fra denne talerstol at blive anklaget for at være dybt uansvarlig. Det var udtrykket, der blev brugt af fru Margrete Auken omkring nedfrysning af befrugtede æg.

Jeg og mine kolleger og min folketingsgruppe har i, jeg havde nær sagt, årevis diskuteret, jeg tror alle aspekter omkring kunstig befrugtning, og vi er nået frem til nogle resultater. Jeg forlanger ikke, at fru Margrete Auken skal være enig, hun har sin fulde ret til at være flintrende uenig med mig, men hun har ikke ret til at sige, at jeg er uansvarlig. Den accepterer jeg ganske

enkelt ikke. Og det blev også sagt om et par andre ting, at det var dybt uansvarligt.

Jeg synes, vi skal lade være med den slags. Der er ikke ret mange lovforslag – det skulle lige være det dér om persondata, vi havde i Retsudvalget gennem 3 år – her i Folketinget, der har været drøftet så meget og så grundigt og så individuelt i grupperne, fordi det er ting, der går tæt på os alle sammen. Og så synes jeg, vi skal droppe den slags spørgsmål om uansvarlighed, og jeg ved ikke hvad, og respektere, at vi hver især tager det her seriøst; at vi når frem til nogle holdninger, og det er helt klart, at vi når frem til nogle forskellige holdninger. Det gør vi mellem partierne, og det gør vi inden for partierne. Og det er det, denne afstemning senere på dagen vil give sig udtryk i, at der vil stemmes meget individuelt inden for partierne. Det synes jeg er i orden, og jeg synes, det er i orden, uanset om det endelige resultat skulle blive et andet end det, jeg ønsker mig. Men jeg synes, at vi skal have respekt for hinanden.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg håber bestemt ikke, jeg har brugt udtrykket dybt uansvarlig om behandlingen af nedfrysningen. Dér er jeg uenig, dér synes jeg ikke, vi har rejst problemerne, som vi skulle.

Det, jeg har brugt formuleringen dybt uansvarlig om, er den behandling, vi har nu, og det var da også derfor, vi bad om at få en afbrydelse af den, idet vi har emner oppe, der ikke har været førstebehandlet. Det var det, jeg brugte det om, og det vil jeg da fastholde. Jeg havde da ikke bedt om at få den udsat, hvis jeg mente, at det var bare en lille ting. Det var jo, fordi jeg mente, det var det eneste ansvarlige, men nedfrysningen har jeg ikke brugt det udtryk om.

Det mener jeg til gengæld er et forkert forslag, og jeg er meget ked af, at man nu oven i købet bruger som begrundelse, at det kan blive søskende. Tidligere kunne man sige at det var en mulighed. Det var derfor, vi var meget betænkelige ved 2 år og sagde 1 år, netop fordi det ikke skulle være søskende, men det stod ikke som en begrundelse. Nu står det som en begrundelse, og så kan jeg godt sige, at det er om ikke dybt uansvarligt så uansvarligt, at man ikke ser det her fra barnets side, men udelukkende ser det fra de voksnes side. Det synes jeg så er forkert – meget forkert, for ikke at bruge et kraftigere udtryk.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Fru Margrete Auken mener, at spørgsmålet om nedfrysning i 4 år er et hensyn til de voksne og ikke et hensyn til børnene. Jeg var oprindelig for en meget kort nedfrysningsperiode, og når jeg ændrede standpunkt, så var det ud fra den grundholdning, at jeg alt andet lige synes, at det er bedre med tobørnsfamilier end med etbarnsfamilier – af hensyn til barnets tarv.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det synes jeg også, men ikke alt andet lige. Vi har jo f.eks. de fleste steder en regel om, at man ikke går ind i den behandling, hvis der i forvejen er børn i familien.

Jeg mener, vi har en hel masse regler, der ikke siger alt andet lige. Alt andet er nemlig ikke lige her, for vi har i andre sammenhænge den begrundelse, at hvis der er børn i familien, så får man ikke behandling. Sådan mener jeg det er, men det kan godt være, jeg har uret her, og at det er blevet ændret, og så vil jeg så godt lige høre det. Men her giver vi, på trods af at vi er helt enige om, at flerbørnsfamilier er bedre end etbarnsfamilier, alligevel ikke lov til det.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Alle er vel enige om, at det her lille lovforslag, der blot skulle tilkendegive, at opbevaringstiden skulle ændres fra 2 år til 4 år, jo efterhånden har udviklet sig.

Jeg synes faktisk godt – og det synes vi i Dansk Folkeparti – at man kunne have været lidt mere fleksibel. Nu skal vi indkaldes her i september måned til behandling af finansloven, og vi skal behandle forslaget om ØMU'en, og jeg synes, at vi godt kunne have udvist den fleksibilitet i det her Folketing at lade de øvrige partier blive helt klar på de ændringsforslag, der er stillet.

Formanden:

Så er det hr. Jørgen Winther som ordfører.

Jørgen Winther (V):

Man kan vel nok sige, at det her faktisk oprindeligt er et ret lille lovforslag, men det, der så er sket i forløbet, er jo, at der er kommet mange ændringsforslag, hele 33, og at man alt i alt må sige, at mange af ændringsforslagene er mere

betydningsfulde end selve lovforslagets indhold.

Jeg vil derfor gerne allerede nu sige, at jeg gerne vil have det her forslag tilbage til Folketingets Sundhedsudvalg efter andenbehandlingen, så vi kan drøfte det og få en redegørelse over, hvad det egentlig er, vi har stemt til ændringsforslagene.

Jeg vil sige sådan kort, hvad min grundholdning er:

Jeg vil gerne have mulighed for, at barnløse par kan hjælpes ved kunstig befrugtning, når det er mænd og kvinder, der er i parret, og jeg vil også gerne have, at der skal være mulighed for, at æggene kan nedfryses i ikke kun 2 år, men op til 4 år.

Så er jeg imod, at enlige kvinder skal have mulighed for kunstig befrugtning, og jeg er imod, at kvinder i parforhold med andre kvinder skal have mulighed for kunstig befrugtning i det offentlige sygehusvæsen.

Jeg er også imod, at narkomaner og alkoholikere, som har en svær sygdom med narkomani og alkoholisme, skal have ubetinget ret til at få kunstig befrugtning. Det skal være sådan, at man som behandelende læge har mulighed for at henvise til en nærmere samtale og vurdering i adoptionssamrådet.

Alt i alt vil jeg sige, at til ændringsforslagene stemmer jeg og Venstres gruppe forskelligt, men det, jeg gør, er, at jeg stemmer ja til nr. 1 og nr. 4 og nr. 12 og nr. 17 og nr. 28 og nr. 33, og resten stemmer jeg nej til, men i Venstres gruppe har vi tradition for, at vi ved etiske emner stemmer varieret, ligesom det nok også er i andre partier.

Så vil jeg lige komme med en lille bemærkning: Det er næsten umuligt at høre noget nede i Folketingssalen i dag. Det har jo ikke noget med lovforslaget at gøre, men det har alligevel lidt med lovforslaget at gøre, for det er vigtigt, at man hører, hvad der siges heroppe.

Henriette Kjær (KF):

Det Konservative Folkeparti er frit stillet, så hver enkelt stemmer, som vedkommende nu har det bedst med. Jeg støtter dog – og det tror jeg også at resten af gruppen gør – Venstres ønske om at få lovforslaget tilbage i udvalget mellem anden og tredje behandling, så vi kan danne os et overblik over, hvordan det endeligt er kommet til at se ud, og om man så kan støtte det, som det nu kommer til at se ud med de ændringsforslag, der bliver vedtaget.

I Det Konservative Folkeparti er vi også enige om, at vi støtter det forslag, der er stillet af Venstre, og som går ud på, at man må vurdere de forældre, der bliver tilbudt kunstig befrugtning, eller som kommer og beder om at få hjælp til at få et barn, således at der er problemer i familien, eller har man tidligere fået tvangsfjernede børn, eller er der åbenlyse misbrugsproblemer, så skal det være muligt at få det diskuteret i det lokale adoptionssamråd. Det synes vi kun er ret og rimeligt. Når samfundet går ind og hjælper med en graviditet, har det også lov til at stille nogle krav, og jeg synes ikke, at vi skal hjælpe til, at der kommer børn til verden, som man på forhånd kan se vil få en dårlig opvækst. Så det støtter vi.

Vi støtter også Kristeligt Folkepartis ændringsforslag om fosterreduktion. Vi synes, der er behov for nogle mere vejledende retningslinjer for behandlerne, og at vi politisk giver et signal om, hvad vi ønsker, og derfor støtter vi de ændringsforslag, der er stillet af Kristeligt Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det er lige to ting til opklaring, og det er også i forlængelse af den diskussion, der var før med fru Dorte Bennedsen:

Selv om der ikke er så frygtelig mange børn, der faktisk bliver født og skal tvangsfjerns umiddelbart, så er der altså en del behandlinger. Jeg blev i går bekendt med en narkoman, som havde fået behandling, og hun var sikker på, at hendes liv ville blive meget, meget bedre, hvis hun kunne få det her barn, og det var en stor sorg og skuffelse, hver gang hun – heldigvis – ikke blev gravid. Men hun fik behandlingerne, og vi har haft lægerne til at sige, at de ikke kan gå ind og afgøre det her, osv.

Jeg er enig i problemet, men jeg vil da meget gerne spørge De Konservative, når nu de er så sikre på, at vi kan stemme det her igennem nu, hvad det er for nogle kriterier, man lægger ind i det her. Er det adoptionskriterierne? De er ganske skrappe. Hvad er det for nogle kriterier, vi nu pludselig pålægger dem? Det må jeg vide, hvis jeg skal stemme for det forslag og skal anbefale min gruppe at gøre det.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Når der direkte henvises til adoptionssamrådene, så går jeg ud fra, at det er de kriterier, som

man også vurderer folk, der skal adoptere, efter, og at det er i de tilfælde, det må være gældende.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Adoptionsamrådene skal jo bedømme det, og vi har lavet en ny adoptionslov, hvor der er en hel masse krav, der skal være opfyldt. Vi ved, det er meget restriktivt. Er der slet ingen anbefalinger? Jeg skal bare vide, hvad jeg i givet fald skal stemme. Det er ikke nok bare at få en politibetjent til at se strengt på mig og sige, at det er i orden sådan. Det må være det, det er. Altså jeg er for dum. Jeg kan ikke forstå det. Jeg vil godt have forklaret lidt mere, hvad det er for nogle signaler, som De Konservative mener at vi skal sende videre til adoptionsnævnene, for at de kan vurdere, hvad der har været vores hensigt med det her. Jeg synes, det er svært.

Formanden:

Så går vi videre i ordførerrækken, medmindre der er yderligere korte bemærkninger. (Ophold). Det er der ikke. Så er det fru Birthe Skaarup.

Birthe Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti har vi seriøst prøvet at tage stilling til alle disse ændringsforslag – der er 33 i alt – og jeg vil sige, at vi krydser lidt på tværs her, men vi støtter en hel del af Kristeligt Folkepartis forslag, og vi støtter De Konservatives forslag og et par af CD's forslag.

Ud fra, at vi nu skal tage stilling til det i dag, bliver vi jo så nødt til at bide i det sure æble, for som sagt kunne vi godt have ventet eksempelvis til september med at stemme om selve lovforslaget.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg vil først sige til de ordførere, der har rejst tvivl om en korrekt udvalgsbehandling, at de har ikke noget at have det i. Udvalgsbehandlingen er foregået fuldt forsvarligt. Det kan jeg som formand stå inde for. Så det er ikke rimeligt at bruge det som argument for sine synspunkter.

Så vil jeg sige, at det er uhyre principielt at holde fast i, at det, Folketinget ifølge dette her lovforslag skal beslutte, er, hvilke behandlinger der må gives i det danske sundhedsvæsen, hvilke behandlinger vi vil give inden for det her område omkring kunstig befrugtning. Det dre-

jer sig ikke om, at Folketinget skal beslutte, på hvem disse behandlinger må foretages.

Det er man begyndt at bevæge sig ud i, og det vil sige, at dette her lovforslag så bliver om de måske egnede, de måske forældreegnede, og så begynder vi ellers at tage fat fra en ende af og bestemme, hvem der ikke er egnet til at få behandling i det danske sygehusvæsen, og det vil jeg altså advare Folketinget meget imod.

Så siger man, at det er kompliceret nu. Det var det så også første gang, det var fremme. Jeg synes, at der hersker en forvirring om, hvad Folketingets opgave er. Folketingets medlemmer er jo lægmænd; der er ingen her, der på forhånd kan fastslå, hvilke behandlinger der skal gives eller på hvem; det sidste er et spørgsmål mellem lægen og den, der skal behandles.

Men jeg vil igen om CD's forslag sige, at her gælder det samme princip som tidligere. Der kom gennem et ændringsforslag en klar diskrimination ind af en gruppe, og det var enlige kvinder, og det var lesbiske kvinder. Dem syntes man godt man kunne holde uden for lægelig behandling. Vi diskuterer ikke betaling for behandling, vi diskuterer alene at få en læges hjælp til behandling. Der er ikke andre her i landet, som er blevet nægtet en læges hjælp, hvis det ønskes, til en behandling.

Så til regeringens forslag: Vi har ikke noget problem med at udsætte det fra 2 til 4 år; tværtimod er det helt rimeligt over for de kvinder, som i dag skal gennemgå en hormonal behandling for at få barn nummer to. Hvorfor skal vi være nærige på folks vegne? Lad dem dog få de børn, som de nu har mulighed for at få. Det er deres egne æg, der er frosset ned, det er jo ikke samfundets.

Det er flere steder i ændringsforslagene blevet hævdet, at samfundet på en eller anden måde har del i det her, at det er samfundets børn, der kommer ud af det, og derfor har samfundet lov til at bestemme, hvilke børn der skal fødes og af hvem. Sådan er det jo ikke. Det er slet ikke vores opgave. Vores opgave er alene at varetage spørgsmålet om, hvilke behandlinger der skal gives af det danske sygehusvæsen.

Så er der spørgsmålet om at kunne donere et æg. Det vil CD gerne gå ind for. Vi synes, at det er rimeligt, at man kan donere æg uden at være i behandling for kunstig befrugtning, forudsat, som det også fremgår af CD's ændringsforslag, at anonymiteten opretholdes. Anonymiteten er jo en del for sig, som vi kan tage op på et andet tidspunkt og diskutere bredt. Og når jeg siger

bredt, så gælder det alle, både heteroseksuelle og homoseksuelle. Så må vi blive enige om, at skal den ophæves, så må det gælde hele vejen rundt, så er det samtlige børn, der skal have den ret.

Så har CD også foreslået at fjerne alderskriteriet. Der var ikke noget alderskriterium i den oprindelige lov, men ved menopausens indtræden – altså når man af ganske naturlige årsager ikke kunne få børn mere – kunne man ikke komme i behandling for barnløshed. Det synes jeg var helt rimeligt. Det vil jeg gerne indføre igen, for kvinder er jo forskellige. Kvinder er også i dag anderledes, end de var for 20 år siden, også med hensyn til det tidspunkt, hvor de ønsker sig børn, så det kan vi roligt lade ligge i det.

Så har der været spørgsmål om Det Etske Råd. Det Etske Råd er jo et råd, der af sig selv kan tage sager op, når det synes, det passer med situationen og den aktuelle debat, der er i samfundet.

På det her punkt har det jo været sådan, at hr. Jann Sjursen i august måned sidste år har stillet et spørgsmål til sundhedsministeren, som så har fundet det opportunt at sende det videre til besvarelse i Det Etske Råd. Det kommer der så nogle rapporter ud af. Og jeg kan da love, at jeg vil være den, der skal sørge for, at tingene kan blive behandlet i salen, når de kommer, men der kommer jo løbende rapporter fra Det Etske Råd. Det er væsentligt at vide, at det ikke er en negligering af Det Etske Råd og det ikke er en tilsidesættelse, men det er ikke et stykke arbejde, udvalget har bestilt i forbindelse med denne her lovgivning. Det er væsentligt at holde sig for øje.

Jeg vil da håbe, vi kan komme ud af denne her afstemning med en ophævelse af den diskrimination, som Folketinget har lagt ind i loven – ikke fra regeringens side, men fra et flertal, der har stillet et ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

Det har været drøftet tidligere, hvorvidt enlige kvinder skal have ret til kunstig befrugtning, og der er en række i Venstres gruppe, der har støttet det under forudsætning af, at der samtidig med, at det blev genindført, også blev indført en brugerbetaling for disse kvinder. I ændringsforslag nr. 2, der skal give ret til det her, er det meget, meget svært for os, der ikke har deltaget i debatten, at få klarlagt, hvorvidt den-

ne brugerbetaling også vil blive indført ved ændringsforslag nr. 2.

Vi er godt klar over, at der senere i ændringsforslagsrækken er et forslag om brugerbetaling, men jeg vil gerne have præciseret, hvorvidt der ved ændringsforslag nr. 2 også vil blive indført en brugerbetaling for enlige kvinder, der ønsker kunstig befrugtning.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg tror, at jeg vil gemme nogle af de forslag her og bruge dem i forbindelse med diskussionen om forsvarlig lovbehandling. Jeg har lige siddet hernede og krydsforhørt nogle om de forslag, som f.eks. De Konservative står som støttere til, og så viser det sig, at det gør de måske ikke alligevel.

Det viser sig også, at man i et af ændringsforslagene kriminaliserer – jeg ved godt, at det ikke CD's forslag – hvis der f.eks. er et par lesbiske piger, der sammen med nogle bøsser hjælper hinanden til en kunstig befrugtning. Det er meget nemt, det er meget nemt. Nu er der altså nogle, der vil sige, at det skal være forbudt. Vi har jo aldrig i SF drømt om, at det skulle være forbudt. Hvordan skal man opdage sådan noget? Hvad er det for noget?

Jeg vil godt sige her og også til dem, der har støttet det forslag, at jeg er revnende uenig med fru Yvonne Herløv Andersen i, at det er synd for de lesbiske, at de ikke kan få lov til at få børn uden på nogen måde at kunne komme stillende med noget, der bare minder om en far. Jeg siger ikke, at de skal gå i seng med den pågældende, og det ved fru Yvonne Herløv Andersen også godt jeg ikke har sagt. Jeg går derfor fortærende ind for, at kunne vi få ophævet donoranonymiteten, så ville vi have løst mange problemer. Jeg kan i øvrigt forstå, at det også er det, jordemoder Stork foreslår os, altså at vi får det ind her i forslaget. Jeg vil godt lige have det nævnt én gang til.

Så vil jeg sige til det der med de gamle kvinder: Mener fru Yvonne Herløv Andersen så dermed, at hvis man har menstruationer, og det har kvinder jo, til de er langt op i halvtredserne, så skal man kunne få doneret friske unge æg?

(Kort bemærkning).

Niels Bloch Jespersen (S):

Jeg er jo principielt enig med fru Yvonne Herløv Andersen, når hun fremhæver, at der skal være lighed i dansk sundhedsvæsen, men

det er jo lighed til forebyggelse eller behandling af sygdom, og det, vi taler om her, er vel ikke en sygdom. Det at leve sammen med en kvinde er jo ikke at opfatte som en sygdom. Så jeg vil gerne spørge, hvordan fru Yvonne Herløv Andersen vil vurdere det at leve sammen med en kvinde. Er det nu en diagnose?

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg forstod på betænkningen og på fru Yvonne Herløv Andersens indlæg, at hun gerne vil ophæve aldersgrænsen på de 45 år og i stedet have vedtaget det optrykte ændringsforslag om, at kunstig befrugtning ikke må finde sted i tilfælde, hvor ophør af reproduktionsevnen af naturlige og aldersbetingede årsager er sket. Så vil jeg godt stille to scenarier op:

Vi har en 28-årig kvinde, der af en eller anden årsag har mistet reproduktionsevnen. Skal hun aldrig kunne modtage kunstig befrugtning? Vi har i den anden ende af systemet en 58-årig kvinde, hvor reproduktionsevnen ikke er ophørt. Skal hun kunne modtage behandling med kunstig befrugtning? Det synes jeg ikke.

Jeg har altid været tilhænger af, at der var en fast aldersgrænse, og ikke det her, som bliver noget meget vilkårligt for forskellige, skal vi sige typer af kvinder.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Nu bliver man jo som ordfører meget synlig af flere forskellige årsager, men det vil jeg gerne tage på mig.

Jeg vil sige til Venstre, at det lød, som om betalingen kun skulle falde fra enlige kvinder og lesbiske, men hvis det ikke er sådan, vil jeg gerne gå ind i en debat om betaling i øvrigt for behandling af barnløshed eller en debat om betaling for ydelser i sundhedsvæsenet som sådan. Den har vi i øvrigt også på CD's foranledning haft om brugerbetaling i social- og sundhedsvæsenet. Hvis det drejer sig om at indføre den alene for behandling her, så vil jeg ikke være med. Jeg vil se betaling i større sammenhæng, og jeg er da villig til at diskutere det, men ikke isoleret på det her ene område.

Så blev jeg spurgt om gamle kvinder og reproduktion, og dér vil jeg sige: Når reproduktionsevnen ophører – den kan også ophøre af andre årsager; den kan ophøre, fordi man får en underlivsbetændelse, der gør, at ens æggestokke ikke fungerer, så det gælder også dér – og så

ellers fastholde det med menopausens ophør. Det er jo ikke sådan, at jeg forestiller mig, at der skal ske det samme som i Italien, hvor en kvinde på 65 år kan få et barn. Jeg tror i øvrigt ikke, at der er nogen, der vil pådrage sig den omstændighed. Det er altså ikke det, jeg har tænkt mig. Jeg har bare tænkt mig at tage den ganske almindelige menopausens ophør. Så kan man ikke få børn mere. Og så indbefattede det selvfølgelig, at hvis man fejler noget, så får man også behandling dér.

Så blev jeg spurgt af hr. Niels Bloch Jespersen, om det er en diagnose. Nej, det er det ikke. Det, jeg taler om, er den diskrimination, der ligger i, at man ikke kan få en læge til at foretage den behandling, man gerne vil have.

(Kort bemærkning).

Kristian Jensen (V):

Jeg vil gerne præcisere nu, som jeg gjorde før, at jeg absolut ikke taler på Venstres vegne, men kun på vegne af en lille del af Venstres gruppe, og vores indgangsvinkel er, at hvis det er en sygdom, at man ikke kan få børn, så er det også en samfundsopgave at hjælpe, men hvis det er et fravalg, fordi man ønsker at leve enligt eller man ønsker at leve i et lesbisk forhold, så ønsker vi, at der skal være brugerbetaling.

Derfor har jeg tolket CD's ordfører sådan, at der i ændringsforslag nr. 2 ikke er en sammenkædning mellem retten for enlige og lesbiske til kunstig befrugtning og brugerbetaling, og dermed kan jeg meddele, at vi er nogle stykker, der ikke kan støtte ændringsforslaget.

Vi vil gerne, som vi har gjort tidligere, støtte det forslag, såfremt det kommer, um, at der er adgang for enlige og lesbiske til kunstig befrugtning under forudsætning af brugerbetaling, men som forslaget ligger nu, kan jeg ikke se, at vi kan støtte det.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil godt have svar på, hvad forslaget med de gamle kvinder sådan helt præcist indebærer: Betyder det, at kvinder, der bare har menstruation – og mange af os herinde kan fortælle, at det kan man altså have i mange år efter, at ens æg er ubrugelige – og som kommer og gerne vil have et frisk æg fra en ung kvinde sat op, sådan at de kan få kunstig befrugtning på den måde, kan få det?

At begynde at sætte de kvinder i behandling, hvis deres æg er gamle, er simpelt hen økonomi-

misk optrækkeri, for de får ikke noget ud af det. Det ligger allerede nu i 40-års-grænsen som et problem, hvorfor jeg jo synes, at man skal lade hele systemet køre efter den regel, der bruges i det offentlige system: Når de er 40 år, stopper man, for kunne man ikke ad naturlig vej få børn dér, så er sandsynligheden for, at en kunstig befrugtning giver resultat, så lille, at det er uanstændigt at prøve at bilde disse kvinder ind, at de kan få børn. Der er mange kvinder, der får børn, også når de er pænt over 40 år – det ved jeg godt – men de får det så ad naturlig vej.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Det var jo ellers fristende at give køb på sine principper for at få nogle stemmer hjem, men det vil jeg ikke. Og når jeg ikke vil det, er det, fordi disse kvinder lige så gerne vil det som de mange mennesker, der i øvrigt er i behandling med kunstig befrugtning.

I det danske sundhedsvæsen er det også sådan for heteroseksuelle, at man får tre muligheder, og så betaler man selv på en privatklinik. Disse kvinder, der er enlige eller lesbiske, betaler i dag selv, hvis de kan få det på en privatklinik, og det har de jo kunnet hidtil.

Da det er en behandling, der ikke koster ret meget i sundhedsvæsenet, og da det kun er den lille gruppe kvinder, som skal betale selv, så har jeg virkelig problemer med det. Men jeg er villig til at gå ind og drøfte det, hvis man siger, at der bredt skal være betaling for barnløshed; så kan vi drøfte det. Men man skal også se på udgifterne, for det kan ikke bære en økonomisk argumentation. Det mener jeg ikke det kan. Og så må man sige: Alle betaler, eller også betaler ingen. Vi snakker kun om det at kunne få en læges hjælp. Det er det, det drejer sig om. Jeg taler ikke om, hvorvidt man selv skal betale på en privatklinik, men lesbiske må heller ikke få en læges hjælp dér.

Jeg vil sige til fru Margrete Auken, at jeg fastholder, at når menopausen indtræder, så kan man ikke længere komme i behandling for barnløshed. Sådan er det, og sådan bør det også være.

Formanden:

Fru Vibeke Peschardt som ordfører.

Vibeke Peschardt (RV):

Jeg kan en gang imellem godt fortryde, at jeg på Det Radikale Venstres vegne i den oprindelige

lov fik indsat en revisionsbestemmelse. Det er jo fint nok, at vi drøfter de her ting, hvis det så flytter noget, men sammenholdt med, at man fritstiller Folketinget på denne her måde, vil jeg nok sige, at der jo ikke kommer meget ud af de her revisioner.

Derfor vil jeg først sige: Det her meget enkle lovforslag, der gik ud på at forlænge nedfrysningstiden for æg fra 2 til 4 år, støtter vi, og det støtter hele den radikale folketingsgruppe. Og det er så i virkeligheden måske også det, der kommer til at flytte noget i hele den behandling, vi har her. Med hensyn til det næste, nemlig ophævelsen af § 3 og de øvrige ændringsforslag, fremgår det af betækningsbidraget, at den radikale folketingsgruppe er fritstillet, og jeg vil så derfor på enkelte punkter bare redegøre for min egen holdning:

Med hensyn til ophævelsen af § 3 vil jeg sige, at det jo var den, som efter min opfattelse ved en fejltagelse kom ind i lovgivningen, da man lavede den oprindelige lov om kunstig befrugtning. Jeg mener, at den skal ophæves. Jeg mener, at det er fuldstændig ude af trit med det lighedsprincip, der er i sygehusloven, om, at alle skal kunne få den samme behandling, at man på den måde, som man gør det i § 3, udelukker kvinder i parforhold fra at modtage behandling i det offentlige sundhedssystem. Og man gør ikke bare det; man forbyder også ved loven lægeligt personale at medvirke til disse kunstige befrugtninger. Det finder jeg er forkert, og jeg vil derfor selv stemme for en ophævelse af lovens § 3.

Vi har ved en anden drøftelse i gruppen haft nogle forskellige synspunkter til et forslag om, hvorvidt man skulle kunne give kroniske alkoholikere, narkomaner og andre mulighed for at blive kunstigt befrugtet, måske med fare for, at de børn, der måske kom ud af det, skulle tvangsjernes allerede ved fødslen. Vi er ikke helt enige om de synspunkter her i gruppen, men det, jeg kan sige om det, er, at jeg synes, det er en udmærket idé, sundhedsministeren er kommet med, om endnu engang at lade lægeverdenen indskærpe over for sådanne misbrugere, at kunstig befrugtning ikke bliver en realitet for dem.

Frank Aaen (EL):

Også i Enhedslisten rejser lovforslag af denne her type selvfølgelig store diskussioner af principiel art.

Man kunne jo indlede med at spørge, om der er for få børn i verden. Efter vores opfattelse er der ikke for få børn i verden.

Der er for få forældre, og derfor kunne man godt løse problemet på en anden måde end den her, hvis man gerne vil have et barn. Men vi er altså også i Enhedslisten tilhængere af muligheden for kunstig befrugtning, og vi er gået ind i behandlingen af lovforslaget på det grundlag.

Vi vil støtte de ændringsforslag, der ophæver diskrimination på området, det vil sige, vi synes ikke, at der skal være krav om ægteskab. Vi synes heller ikke, at der skal være et alderskrav ved de 45 år. Vi mener, at naturen selv kan klare det.

Vi er derfor også imod de steder, hvor der indføres ny diskrimination, f.eks. et krav om 3 års ægteskab, før man kan få kunstig befrugtning, eller krav til parret, hvor man skal gå ind og vurdere, om et par er egnet til at få kunstig befrugtning. Det støder imod et fundamentalt princip om lige adgang til behandling i vores sundhedssystem. Men vi er selvfølgelig enige i, at der, hvor der er åbenlyse problemer, bør lægerne gå ind og fraråde, at der sker behandling.

Vi har diskuteret spørgsmålet om brugerbetaling, og om den skal svare til, hvad det koster at få en adoption. Vi er af principielle grunde imod at indføre mere brugerbetaling i sundhedssystemet. Vi støtter udviklingen hen imod gratisprincippet i stedet for. Men det er jo indlysende, at der er en relevant sammenligning mellem, hvad det her koster, og hvad en adoption koster.

Vi har tidligere fremsat forslag om, at det skal gøres billigere at adoptere et barn. Vi mener, at det i dag er alt for dyrt. Der bør være et bedre alternativ til kunstig befrugtning, end der er i dag.

Vi stemmer for forbud mod import af æg og sæd, for vi er imod, at æg og sæd på nogen måde skal kunne blive til en handelsvare.

Der er nogle af forslagene, som er meget tæt på grænsen af, hvad vi mener skal være tilladt i vores sundhedssystem. Lad os tage spørgsmålet om genetisk undersøgelse af befrugtede æg. Vi mener ikke, det skal forbydes, og det er ud fra den enkle betragtning, at vi så kommer i den situation, at vi sætter et æg op, det udvikler sig, og når vi så kommer til, at det har udviklet sig som et foster, så kan vi ved en fostervandsprøve afgøre, at det er et mongolbarn, og så laver vi en abort. Dét mener vi alt andet lige, at det var bedre at komme så langt, altså at foretage

fjernelsen af et æg, der vil føre til et mongolbarn, før det bliver sat op.

Men det er helt åbenlyst, at vi her er tæt på en grænse for, hvad det er, der er klogt at gøre, og det er i hvert fald absolut nødvendigt for os at sige, at det er indlysende, hvad man ikke må bruge f.eks. genetiske undersøgelser til, på samme måde som det i dag er begrænset, hvad man må lave af analyser på fostervandsprøver.

Vi støtter forslaget om forbud mod biomedicinske forsøg på æg bare for at illustrere, at der er en sammenhæng, og at der altså er en grænse, der går ned igennem her.

Endelig til diskussionen om at undgå flerfoldsgraviditeter. Dét støtter vi, at der kun opsættes ét æg ad gangen. Det giver alt for mange problemer med disse flerfoldsgraviditeter. Og selv om det så kan betyde, at der bliver brug for flere behandlinger for at nå et resultat, så støtter vi altså, at man undgår problemet med flerfoldsgraviditeter ved kun at sætte ét æg op ad gangen.

Og da det ikke fremgår af betænkningen, skal jeg bare kort sige, hvad vi stemmer til de enkelte ændringsforslag: Vi stemmer imod nr. 3, nr. 4, nr. 5, nr. 6, nr. 9, nr. 12, nr. 11, nr. 14, nr. 17, nr. 18 og nr. 28, og vi vil stemme for nr. 2, nr. 8, nr. 10, nr. 15, nr. 23, nr. 25, nr. 29 og nr. 33.

Tove Videbæk (KRF):

Der er alt for mange løse ender i lovforslaget om kunstig befrugtning. Det er uansvarligt, at vi som politikere skal tvinges til at jappe et lovforslag igennem, et lovforslag, der får så store konsekvenser for den danske befolkning.

Siden jeg i weekenden blev gjort bekendt med, at Det Ethiske Råd allerede i begyndelsen af april havde sendt et brev til sundhedsministeren om, at det ikke kunne blive færdig med disse redegørelser, har jeg ønsket at få udsat færdigbehandlingen af lovforslaget.

Det bliver her under debatten nævnt, at det jo bare er en lille revision, det er bare et lille forslag, der skal behandles. Ja, det kan man jo sige, hvis man ikke vægter de etiske problemer ret meget, og hvis man synes, at etiske problemer er mindre væsentlige. Og man kan sige, at det er en lille lovrevision, fordi man slet ikke har medtaget alle de store, vigtige etiske problemer som f.eks. opbevaring af og import af æg og sæd, eller f.eks. forskning og forsøg på befrugtede æg og på fosteranlæg.

Man har ikke medtaget problemet med fosterreduktion, som jo er så aktuelt. Vi hører

fra familier, der venter trillinger, at de pr. rutine får tilbudt fosterreduktion, og at de ofte føler sig presset.

Der er ikke medtaget noget om godkendelsesprocedure for par, der skal kunne få kunstig befrugtning. Der er ikke medtaget noget vedrørende donoranonymitet osv. osv. Og når man undlader alle de her vigtige etiske problemer, så kan man jo nemt gøre det til et lille lovforslag.

Det Etske Råd er blevet bedt om at udarbejde to redegørelser om emnet, dels en generel redegørelse om kunstig befrugtning, dels en redegørelse om fosterreduktion, men rådet har som nævnt meddelt, at ingen af delene kan blive færdig. Det skyldes jo, at rådet i mellemtiden af en anden minister er blevet bedt om at lave en hasteopgave. Så det er vores egen skyld, at de ikke kan blive færdige.

Hvad nytter det at have Det Etske Råd, hvis vi ikke bruger det? Lovforslaget, som det ligger med ændringerne, indeholder mange forskningsmæssige og etiske uklarheder, som vi mangler at få belyst. Det bedste ville være at vente til efter sommerferien, så vi havde tid til at få svar fra Det Etske Råd, og det er jo det svar, vi skal have, for at det kan danne grundlag for, at vi kan tage stilling på en langt bedre måde til de vanskelige problemstillinger.

I øvrigt er der i august en meget vigtig konference om præimplantationsdiagnostik. Det er en konference, som Den Centrale Videnskabs-etiske Komité har arrangeret for at samle, hvad vi ved nu om dette. Den ville også være god at have ventet på.

Det Etske Råd har netop lavet et nyt debatoplæg om kunstig befrugtning. Dette oplæg er sendt ud til skoler, højskoler, gymnasier og biblioteker, og via dette debatoplæg opfordres folk til at tage stilling til en række spørgsmål, så der bliver skabt en bred offentlig debat om emnet, men debatten er jo ikke kommet i gang endnu. Vi stiller spørgsmål til befolkningen, men vi er fuldstændig ligeglade med, hvad befolkningen svarer. Er det ikke det, vi også signalerer ved at jappe det her igennem?

Regeringen plejer ellers ikke at tøve med at henvise til kommende rapporter og udvalgsarbejder, når den afviser diverse beslutningsforslag her i salen, og til De Konservative må jeg sige, at jeg specielt er skuffet over, at De Konservative her i salen med deres gøren og laden siger, at de er fuldstændig ligeglade med Det Etske Råds arbejde. Vi holder folk for nar

her, hvis vi vedtager en lov hen over hovedet på dem, samtidig med at vi har bedt dem om at tage stilling til emnet, og når vi har bedt Det Etske Råd om at udfærdige redegørelser.

Det er meget afgørende, at vi får gang i en folkelig debat om kunstig befrugtning, om mange af de nye aspekter i denne sag. For kunstig befrugtning, og hvad dertil hører, er jo netop et emne, der udvider grænserne for, hvad vi som mennesker og samfund kan sige ja til eller måske skal sige nej til. Men vi har brug for nogle ordentlige redegørelser. Vi har brug for et ordentligt beslutningsgrundlag, så vores beslutning om ja og nej til de forskellige ændringsforslag kan blive så sagligt begrundet som muligt. Jeg mener, at vi står og mangler det grundlag i dag.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg har tre spørgsmål til Kristeligt Folkeparti. Jeg vil godt rose dem for et godt arbejde. Jeg er bare lidt ærgerlig over, at vi sådan set er blevet bragt i den dumme situation, at vi nu skal stemme om alle de ting.

I ændringsforslag nr. 5, siger man, at man ikke må bruge behandling, hvis der overhovedet er mulighed for naturlig graviditet. Vi kender jo alle sammen mennesker, som har muligheden for det, men hvor det er meget svært, fordi der f.eks. meget sjældent er ægløsning. Men de har mulighed for det. Må de ikke have lov til at få hjælp? Og det er jo meget simpel hjælp. Det er meget lidt, der skal til. Og der vil f.eks. også komme en kunstig befrugtning, nemlig en insemination, altså med mandens sæd. Men det vil være en insemination. Det er en kunstig befrugtning. Det er ændringsforslag nr. 5.

Ændringsforslag nr. 17 er så det, jeg havde fat i før, hvor man siger, at det kun må være læger. Jeg forstår godt fru Tove Videbæks forslag, for det er for at forhindre jordemoder Stork. Men vi kan da ikke gå ud og kriminalisere alle de der ting, der foregår, og som jeg personligt synes er udmærket, nemlig at f.eks. de lesbiske får hjælp af hinanden til insemination. Skal det være forbudt? Nej, men det kan vi jo ikke have.

Så vil jeg lige spørge: Hvor er det henne, der står det med ophævelsen af donoranonymiteten? Kristeligt Folkeparti har sagt til mig, at der var forslag om det, og jeg har sagt, at der var et forslag om det. Jeg har ikke kunnet finde det.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Fru Tove Videbæk mener, at vi giver dårlige signaler til Det Etske Råd ved ikke at afvente dets udtalelse. Nu synes jeg faktisk, at nok må være nok.

Kristeligt Folkeparti har ved hr. Jann Sjursen selv taget initiativ til, at rådet er blevet spurgt. Hvordan i alverden kan man så gå hen og stille et ændringsforslag om fosterreduktion, uden at have fået svaret fra rådet?

Fru Tove Videbæk vil gerne have debatten i offentligheden. Ikke desto mindre har fru Tove Videbæk i betænkningen givet svaret. Det er meget tæt på, at ordet dobbeltmoral falder én i munden.

Hvis fru Tove Videbæk ikke havde stillet ændringsforslag, så havde ministerens meget konkrete forslag om forlængelse af nedfrysningsperioden været det, der havde været det centrale. Så havde vi i næste samling, når vi havde svaret fra Det Etske Råd, et godt, solidt grundlag at tage stilling på baggrund af. Problemet er kun opstået ved, at Kristeligt Folkeparti har bragt det ind.

Og lad mig så sige til det med at jappe igennem. Det er jo det, man altid siger om forslag, man er imod. Det har ligget i godt 3½ måned på Folketingets bord, og det er jo i øvrigt ikke noget nyt tema. Det har været diskuteret de sidste 4-5 år.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Jeg må altså også sige, at når man citerer, skal man citere ordentligt. Og jeg vil ikke finde mig i, at fru Tove Videbæk siger, at jeg har sagt, at jeg er fuldstændig ligeglad med Det Etske Råds anbefalinger. Det er jeg ikke. Jeg ser frem til dem. Jeg glæder mig til at læse dem, hvad jeg altid gør. Men jeg er bare i stand til at træffe min beslutning allerede nu, fordi jeg har sat mig ind i emnet, og fordi jeg har orienteret min gruppe.

Og derfor kan jeg sige: Jeg kan godt træffe min beslutning uden at se Det Etske Råds anbefalinger, men jeg er ikke fuldstændig ligeglad med dem.

Så synes jeg også, at fru Tove Videbæk beskylder Folketinget for, at loven skal jappes igennem, og at vi ikke har haft tid til at diskutere forslagene. Jamen det har vi da. Vi afgav betænkning i onsdags i Sundhedsudvalget, og

man kunne også efter denne onsdag, altså forrige onsdag, orientere sin gruppe og tage debatten i grupperne. Og hvis ikke der var tid på de ordinære gruppemøder, så havde man altså mulighed for som ordfører at sige: Her er noget, der virkelig skal diskuteres. Og så måtte man bede sin gruppeformand om, at der blev indkaldt til et aftengruppemøde. For sådan er det jo med vigtige sager. De skal debatteres, men det er man som ordfører også ansvarlig for at de bliver.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Til fru Margrete Auken må jeg sige: Ja, det er rigtigt, at vi ønsker, at kunstig befrugtning kun tilbydes til par, hvor det anses for umuligt, at de kan blive gravide på normal vis. Vi ønsker ikke, at det skal være en genvej.

Vedrørende lesbiske, som kan hjælpe hinanden – det vil vi faktisk ikke gå ind i, men grunden til, at vi ønsker, at der skal være en læge involveret, er, at så går det ind under § 3 om, at det kun er kvinder, som er i et ægteskab eller i et ægteskabslignende forhold, som kan få det tilbudt. Og når der er en læge involveret, jamen så er der mere styr på, hvor mange der får sæd osv. fra den samme mand. Så er der mere styr både på det geografiske område og antal osv., som ligger i loven.

Fru Dorte Bennedsen siger, at Kristeligt Folkeparti selv har givet svarene, og at man, hvis vi er i tvivl, så ikke kan forstå, hvorfor vi allerede har givet svarene. Men jeg må sige til fru Dorte Bennedsen, at vi har arbejdet utrolig meget med de her spørgsmål, og vi har haft forskellige eksperter indkaldt. Så derfor må jeg sige, at vi er ikke i tvivl om de her ændringsforslag, vi har stillet, men vi vil gerne, at resten af Folketinget har det bedst mulige saglige grundlag for at kunne tage stilling til ændringsforslagene.

Fru Dorte Bennedsen siger også, at vi siger, at man japper det igennem, og at det siger man, hvis man er imod, men jeg må sige, at de fleste af de her ændringsforslag er vi nu altså for. Vi har selv stillet dem.

Fru Henriette Kjær siger, at jeg citerede hende forkert. Jeg beklager, hvis det er tilfældet, men jeg må sige, at De Konservatives handling i dag signalerer, at man er ligeglad med Det Etske Råds redegørelser.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil lige sige, at jeg virkelig synes, at det er et af de steder, hvor Kristeligt Folkeparti kammer fuldstændig over. Det er de tre eksempler, jeg har nævnt her. Det ene af dem er det der med, at man vil sige, at hvis der overhovedet er en eller anden spinkel mulighed, så må de overhovedet ikke have lov til at få hjælp og f.eks. bruge insemination, som er kunstig befrugtning. Jeg kunne forstå det, hvis man havde brugt udtrykket in vitro, altså reagensglasbehandling, men det andet er simpelt hen overdrevent og restriktivt, og jeg synes jo, at det skader Kristeligt Folkepartis på mange punkter udmærkede ærinde, at man pludselig bliver overprincipiel.

Jeg vil også godt kommentere det der med, at der skal være læger med. Jeg forstår godt, hvorfor man vil have det. Det er, fordi man vil undgå det, man kalder en omgåelse af den regel, vi har i øjeblikket. Jeg har virkelig gjort meget ud af at støtte de lesbiske, som får det her klaret – ellers er der en fare ved det osv. – og det foregår altså ikke ved samleje. Det foregår ved kunstig befrugtning, altså ved insemination. Vi kan da ikke bede dem om at gå i seng med en mand, fordi fru Tove Videbæk siger, at de ikke må have lov til at klare det der. Det er en meget, meget nem operation, som man ikke behøver det store til. Så det er pip at sige, at der skal være læger med.

Og så hørte jeg det ikke. Blev der sagt, hvad det er for et ændringsforslag, hvor der står det med donoranonymiteten? Det er måske helt min egen skyld, men da det er vigtigt af hensyn til min gruppe, vil jeg meget gerne have præciseret, hvor det står.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg var for et øjeblik siden ved at tage ordet dobbeltmoral i min mund. Nu vil jeg faktisk gerne gøre det. Jeg spurgte ikke Kristeligt Folkeparti, om de var i tvivl. Jeg har forstået, at de ikke er i tvivl, men at de er dybt bekymrede for, at vi andre ikke ved, hvad det er for et grundlag, vi beslutter på.

Jeg tog fat på det problem, at fru Tove Videbæk i går i udvalget, i dag i salen har sagt, at det er fuldstændig urimeligt, at vi ser Det Etske Råd over hovedet og ikke afventer dets udtalelser om fosterreduktion. Ikke desto mindre kan Kristeligt Folkeparti i denne betænk-

ning stille forslag om, at fosterreduktion ikke må finde sted. Nu kan jeg se, at fru Tove Videbæk har travlt, så jeg vil lige vente et øjeblik . . . Nå, nu har fru Tove Videbæk tid igen.

Det er dobbeltmoral på den ene side at bebrejde os, at vi ikke vil afvente Det Etske Råd, og så på den anden side selv gå ud her i betænkningen og give svaret på de spørgsmål, som vi har bedt Det Etske Råd om at tage stilling til. Fru Tove Videbæk mener, at hun er for de fleste ændringsforslag. Det er fuldstændig korrekt, for hun har selv stillet dem. Men grundlæggende er fru Tove Videbæk jo imod loven, idet det i ændringsforslag nr. 14 hedder: Nedfrysning af et menneskeligt æg må ikke finde sted.

Og det var det, jeg sagde: Man kalder det japperi, når der er ved at blive vedtaget en lovgivning, man ikke bryder sig om. Den har stadig væk ligget her i 3½ måned, og det var gammelkendte problemer, da de blev taget op i februar måned.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Jeg kan bekræfte over for fru Margrete Auken, at vi ønsker, at behandlingen for barnløshed skal foregå under en læges ansvar, og det ønsker vi af de grunde, som jeg nævnte før. Vi ønsker, at der skal være de regler omkring det, der skal være de love omkring det, der skal være de reguleringer omkring det, som er i loven. Hvordan det yderligere foregår, synes jeg ikke at jeg vil begynde at diskutere med fru Margrete Auken her fra talerstolen.

Fru Dorte Bennedsen siger, at man ved nok om det her med fosterreduktion. Den lille lovændring, som man af regeringen bliver opfordret til at tage stilling til, siger man er en meget, meget lille lovrevision. Jamen det er jo en lillebitte lovrevision, fordi vi mener, at man er skøjtet hen over meget store og væsentlige, vægtige, etiske problemer, som befolkningen kæmper med. Det er jo derfor, det er blevet til det lille ændringsforslag til loven, den lille revision, fordi man i befolkningen i øjeblikket kæmper med disse store, vigtige, etiske problemer angående fosterreduktion, også med import af æg og sæd og andre ting.

Det er jo store, vigtige problemer, som man kæmper med, og vi er jo da nødt til herfra at få det ind i lovgivningen.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil lige sige, at det ændringsforslag, jeg taler om, ændringsforslag nr. 17, er tiltrådt af Venstre, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti. I det ændringsforslag står der: Kunstig befrugtning med sæd – det er dér, jeg har grinet lidt ad det, men o.k. – må kun tilbydes af personer, der er læger eller under en læges ansvar.

Herunder er også indbefattet – og det er altså også det, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti siger – alle de der kunstige befrugtninger, som jeg støtter. Jeg synes, det er noget piv, har jeg så sagt, at de lesbiske mener, at det skal være under lægelig behandling, for ellers skal de ud på det grå marked, og hvad de nu ellers kalder mænd. Det er jo meget betænkeligt, at det hedder det grå marked. Det er altså mænd, vi taler om her. Men det er kunstig befrugtning, der foregår dér, og det er faktisk en meget simpel operation. Jeg vil godt spørge De Konservative, og jeg vil godt spørge Dansk Folkeparti, om de også mener, at det skal kriminaliseres.

Der kunne måske have stået »med sæd fra sædbanken«. Det står der ikke. Der står bare »med sæd«. Så jeg vil godt vide, hvad meningen med det her er. Jeg synes ikke, det er særlig gennearbejdet, men dér kan jeg forstå på fru Dorte Bennedsen, at man bliver skældt meget ud, hvis man antyder, at vi står med noget i det her forslag, der er noget sjusk.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Nu var fru Tove Videbæk stærkt optaget af en anden samtale, mens jeg stillede spørgsmål, og derfor er det undskyldeligt eller i hvert fald forståeligt, at hun ikke hørte mig.

Jeg sagde ikke, at vi ved nok om fosterreduktion. Jeg stillede Kristeligt Folkeparti og fru Tove Videbæk det spørgsmål, hvordan hun på den ene side kan bebrejde os andre, at vi ikke vil afvente Det Etske Råds beretning, og at vi ikke vil afvente debatten om fosterreduktion, og så på den anden side selv stiller et ændringsforslag, der giver svaret på spørgsmålet.

Jeg tager ikke stilling til fosterreduktion. Jeg vil nemlig meget gerne afvente den redegørelse, der kommer fra Det Etske Råd, som vi formentlig vil kunne behandle i næste folketings-samling. Det, der er grundproblemet i det her, er, at det har fru Tove Videbæk ikke villet af-

vente. Hun har stillet ændringsforslaget, og derved er debatten opstået. Havde hun ladet være med det, havde vi i ro og mag kunnet afvente beretningen fra Det Etske Råd og taget stilling til den. Jeg er overbevist om, at hvis den rejser store problemer, så vil alle i dette hus være optaget af at behandle det og gøre noget ved det.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det fru Yvonne Herløv Andersen. . . . Hun frafalder. Så er det fru Tove Videbæk, og mens fru Tove Videbæk går herop, kan jeg lige præcisere, at under korte bemærkninger til fru Tove Videbæk er det kun korte spørgsmål til fru Tove Videbæk og ikke til andre ordførere. Værsgo!

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Til fru Margrete Auken vil jeg sige: Vi ønsker bestemt ikke at kriminalisere kvinderne i den her sag, men vi ønsker at understrege, hvad det er, vi ønsker skal ind under en læges ansvar.

Vedrørende donoranonymiteten kan jeg sige til fru Margrete Auken, at her under anden behandling stiller vi forslag om, at det ikke skal være tilladt i det hele taget at donere æg og sæd. Og hvis det ikke bliver vedtaget, så vil vi under tredje behandling stille forslag om ophævelse af donoranonymiteten. Det mener vi nemlig også er meget vigtigt.

Til fru Dorte Bennedsen må jeg sige vedrørende fosterreduktion: Grunden til, at vi tager det med, er, at vi jo ved, at fosterreduktion foregår. Trillingeforældre en masse henvender sig til os og beklager sig. De siger: Hvorfor må vi ikke få lov at få vores børn? Vi føler os presset til at få fjernet liv. Vi får at vide, at så og så høj en procentdel bliver handicappet. Vi får at vide: Jamen I kan ikke klare at have tre børn. Vi får at vide af både læger og socialrådgivere osv., hvor besværligt, hvor vanskeligt, hvor forfærdeligt det er. Og de føler sig presset til fosterreduktion, og de må ofte selv bagefter leve med smerten: Jamen hvad er det, vi har gjort? De søskende, som vores barn skulle have haft, hvad med dem?

Der er så mange vigtige etiske spørgsmål i det her, som vi har brug for at Det Etske Råd hjælper os med at gennearbejde og gennemtænke. Men vi har taget det med i vores ændringsforslag, fordi det foregår, og fordi der er

mange, mange, mange forældre, der henvender sig til os om det.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Og så er det fru Henriette Kjær og derefter fru Lone Møller og hr. Jørgen Winther. Men jeg vil gerne have lov til at sige, at nu synes jeg, at denne spørgerunde er ved at skulle slutte.

(Kort bemærkning).

Henriette Kjær (KF):

Jeg er jo enig med fru Tove Videbæk i hendes betragtninger om fosterreduktion, og jeg er også parat til at tage stilling nu; det har jeg sagt flere gange. Men for nu at få det helt på plads, at jeg ikke er ligeglad med Det Etske Råds anbefalinger, vil jeg da gerne spørge fru Tove Videbæk, om hun sammen med Det Konservative Folkeparti vil være med til at lave et grundigt gennearbejdet beslutningsforslag, når nu Det Etske Råd kommer med sine anbefalinger?

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Man skal lytte godt efter, når man forsøger at finde ud af, hvad det er, fru Tove Videbæk siger. Men jeg vil godt forsøge én gang til at få et svar: Er det ikke sådan, at Kristeligt Folkeparti jo i kraft af deres ændringsforslag vedrørende fosterreduktion er afklarede om, hvad de mener, men at vi andre siger, at vi meget gerne vil tage den debat op, når redegørelsen kommer? Det er ikke os andre, der har stillet de ændringsforslag, det er Kristeligt Folkeparti, og derfor føler jeg mig utrolig stødt, når fru Tove Videbæk bliver ved med at sige, at jeg ikke vil respektere Det Etske Råd. Jeg har virkelig brug for at få noget mere viden på det her område. Derfor har jeg heller ikke stillet de ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Birthe Skaarup (DF):

Der er dem, der har plæderet for, at denne her sag skulle udsættes, men jeg vil blot sige, at det her klart viser, at det er en ny udvalgsbehandling, vi er i gang med. Det synes jeg sådan set ikke at man kan være tjent med her i dag. Det er helt klart, at der skulle ske en udsættelse af det her forslag, og jeg synes, at det er unødvendigt at bruge resten af Folketingets tid på det.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Til fru Henriette Kjær vil jeg sige: Vi håber selvfølgelig, at vores ændringsforslag om fosterreduktion bliver vedtaget, men hvis det ikke bliver vedtaget, vil vi selvfølgelig gerne være med på et beslutningsforslag til efteråret – helt sikkert – når vi har læst Det Etske Råds redegørelse om det, så vi ved, om der kommer nye vinkler og nye ting, der skal tages hensyn til.

Til fru Lone Møller vil jeg sige: Ja, vi stiller vores ændringsforslag, fordi det er nødvendigt, fordi folk henvender sig, fordi det er aktuelt, fordi det er noget, som er oppe nu. Men ved, at vi stiller ændringsforslaget, siger vi ikke dermed, at vi ved alt om det her, og at vi har gennemtænkt alle vinkler. Det har vi bedt Det Etske Råd om at gøre, og derfor ville vi så forfærdelig gerne også have haft Det Etske Råds redegørelse, inden vi skulle i Folketingssalen med det her, så vi kunne få en langt mere kvalificeret debat om det, og så vi ikke bare skulle diskutere, om det skal med eller det ikke skal med, men så vi kunne have en kvalificeret debat om fosterreduktion.

Til fru Birthe Skaarup kan jeg bare sige: Jeg er enig.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det er et spørgsmål til fru Tove Videbæk. Nu kan man ikke nå at høre alt, hvad der bliver sagt i tv og i radioen og i aviserne, men fru Tove Videbæk siger noget, som jeg gerne vil have dokumentation for. Fru Tove Videbæk siger, at der er læger, der har presset gravide kvinder til fosterreduktion.

Altså jeg har meget svært ved at tro, at der er nogle læger, der går hen og siger: Du egner dig ikke til at få tvillinger; der skal foretages fosterreduktion.

I den situation, hvor det er sådan, at der er fare for kvindens liv, kan man jo sige: Jamen, altså denne tvillinge-/trillingegraviditet er en stor belastning for dig, og situationen er sådan og sådan, og så må du så selv vælge.

Men at gå hen og sige, at man presser, siger: Du skal have det gjort, og det skal gøres, det vil jeg gerne have dokumentation for. I hvilken by, og hvor er det henne?

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det fru Tove Videbæk for besvarelse, og så er vi tilbage i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Til hr. Jørgen Winther: Jeg vil gerne bekræfte, at jeg har talt med formænd for foreninger af trillingefamilier, familier af flerlingefamilier, og de siger, at i deres foreninger er der ingen, som ikke har fået tilbudt fosterreduktion; de har alle fået tilbudt fosterreduktion.

Det er meget absolut, og, siger de, de føler sig i meget, meget pressede situationer, for dels bliver der lagt byrder på dem, hvor det bliver sagt: Jamen så og så stor en procent af trillinger bliver handicappede, og kan I klare et handicappet barn, og kan I overhovedet klare at have trillinger? Det males meget sort for dem, og mange af de her forældre, som så har valgt at få trillingerne, siger, at det var en virkelig svær situation, de blev bragt i, psykisk var det svært. Men de siger, at det ikke er mindre svært for de familier, som gav efter for presset, og som nu mangler et eller to af deres børn.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. Jørgen Winther for den allersidste korte bemærkning. Og jeg vil gerne sige, at hvis forhandlingen udarter sig, så bliver det efterhånden kun to korte bemærkninger. Værsgo, hr. Jørgen Winther.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det lyder rimeligt.

Jamen fru Tove Videbæk, tak for det svar. Det var et helt andet svar, jeg fik nu, end det første. Det, som fru Tove Videbæk sagde her fra Folketingets talerstol, var, at de gravide kvinder, når det var tvillinger/trillinger, var presset til at få foretaget en fosterreduktion.

Det er jo ikke det, fru Tove Videbæk siger nu i anden omgang. Der er det, at de føler sig i en presset situation, og det er jo klart, at hvis man får at vide, at det er tvillinger eller trillinger, og man måske har for højt blodtryk, så er det en presset situation. Og der er en kæmpe forskel på at være i en presset situation eller føle sig presset.

Så jeg er glad for at få bekræftet, at der ikke er nogen læger, nogen danske læger, der har presset gravide kvinder til fosterreduktion.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Jeg må sige til hr. Jørgen Winther, at det er en presset situation, de er i, men jeg må sige, at fle-

re af de her foreninger, som er kommet til os, siger: Vi føler, at vi bliver presset, det siger de. Og jeg kan kun citere, hvad der bliver sagt. Jeg har det ikke på skrift nu og her, men jeg kan sige, at når jeg beder dem om tal, bliver der sagt: Jamen det er sådan, at vi er alle blevet tilbudt det, og vi føler os presset.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg indfører hermed kun to korte bemærkninger, så er der lighed for loven, hr. Jørgen Winther.

Værsgo, hr. Tom Behnke.

Tom Behnke (FRI):

Ja, man ved efterhånden ikke, om man skal le eller græde over den her debat. Altså på den ene side kunne man tage den humoristiske vinkel og sige, at der er sådan set ikke noget at sige til, at der er en række ordførere, der så krampagtigt holder fast på den naturlige metode. På den anden side set så ville det nok være lidt ærgerligt at lægge debatten derved.

På den anden side viser den her debat jo med al tydelighed, hvor sprængfarlig en cocktail det er, når man blander etik og politik, for slet ikke at nævne, når man blander religion og politik. Det er jo dér, det går rivende galt. Når politikere tror, at de skal lovgive religiøst eller etisk, så kommer de her meget, meget voldsomme debatter. Til trods for at debatterne har været adskillige gange i Folketinget, så bliver det ved igen og igen. Hver eneste gang, der er en lille bitte flig af en mulighed for at tage en stor debat om de her spørgsmål, så kommer debatten.

Regeringen har jo en pligt til at fremsætte forslag til revision af loven, og det har regeringen så gjort. Derfor skal regeringen selvfølgelig ikke kritiseres for, at regeringen har gjort det, som regeringen har gjort. Regeringen har oven i købet fremsat et lovforslag, som er rimelig simpelt at tage stilling til. Det skal regeringen heller ikke have utak for.

Når man så efterfølgende ser, at en række partier stiller ændringsforslag til lovforslaget, er det selvfølgelig også helt naturligt. Selvfølgelig skal partierne have den mulighed, og selvfølgelig vil der være identitet mellem det oprindelige lovforslag fremsat af regeringen og så de ændringsforslag, der kommer. For selvfølgelig må partierne stille ændringsforslag til andenbehandlingen. De kan ikke gøre det til førstebehandlingen. Det er umuligt.

Hvis man ikke kan få lov at gøre det ved andenbehandlingen, fordi der så er nogle, der påstår, at der er mangel på identitet, jamen så er vi jo i den situation, at det er regeringen alene, der bestemmer og sætter dagsordenen, når vi skal revidere lovgivningen. Det er jo ikke rimeligt. Derfor er det selvfølgelig rimeligt, at der er stillet en række ændringsforslag. Men ændringsforslagene har naturligvis gjort sagen her langt, langt vanskeligere at tage stilling til.

Men ikke desto mindre er hovedparten af ændringsforslagene jo kendt stof. Det er kendt stof, der har været diskuteret i Folketinget før, som der har været stemt om i Folketinget før, endda indtil flere gange. Derfor burde den del af ændringsforslagene ikke være et problem.

Skulle der så være nogen, der er i tvivl om nogle af de resterende ændringsforslag, jamen så skal man jo gøre fuldstændig, som når vi skal stemme om euroen osv.: Er man i tvivl, så skal man stemme nej. Så simpelt er det.

Og hvis man stemmer nej, når man er i tvivl, så bortfalder ændringsforslagene. Så vil forslagsstillerne jo kunne fremsætte et selvstændigt forslag i næste folketingssamling, og så kan vi tage en selvstændig debat første, anden og tredje gang med udvalgsbehandlinger hver eneste gang, hvis man ønsker det. Så simpelt er det.

Men det er da klart, at hvis der er nogle af dem, der har stillet ændringsforslag til lovforslaget, selv er blevet i tvivl om, hvad de skal stemme til deres egne ændringsforslag, så har man selvfølgelig et problem. Men jeg mener ikke, det er et problem, man behøver at delagtiggøre resten af Folketinget i.

Resten af Folketinget har taget stilling til de ændringsforslag, og hvis de, der har stillet ændringsforslagene, selv er i tvivl, så træk de ændringsforslag. Hvor svært kan det være?

Så er der hele spørgsmålet om, at Det Etske Råd ikke er blevet hørt. Hørt om hvad? Hvad er det, Det Etske Råd skal høres om? Ministeren har fremsat et lovforslag, som er rimelig simpelt i sin opstilling. Det kan godt være, man har svært ved at tage stilling til, om nedfrosne æg må ligge i fryseren i to eller fire år. Jeg kan ikke se, der er nogen forskel, for enten så lægger man dem derned, eller også så gør man ikke. Men det kan godt være, der er en selvstændig debat dér. Men at begynde at spørge Det Etske Råd til råds om det, ville være at spilde Det Etske Råds tid.

Det næste, der gør sig gældende, er, at man siger: Jamen det er nogle af de ændringsforslag, der er stillet, man gerne vil høre Det Etske Råds bemærkninger til. Javel, det kan man da bare gøre. Det er jo ikke sådan, at Det Etske Råd er afskåret fra at sige noget. Det er jo ikke sådan, at når vi er færdige med andenbehandlingen i dag og tredjebehandlingen formentlig engang i næste uge, at Det Etske Råd så er nedlagt, at de aldrig nogen sinde mere må udtale sig om det her spørgsmål.

Selvfølgelig må de det, og det vil de da også gøre, alene af den årsag, at de er blevet spurgt om det her. De er blevet spurgt. Men de har ikke nået at svare endnu. Og de har selvfølgelig ikke fundet anledning til at svare i forbindelse med, at ministeren fremsætter lovforslag L 183, da det lovforslag slet ikke handler om det spørgsmål. Så logisk er det da.

Og så komme fra Kristeligt Folkeparti og fru Tove Videbæks side og klandre Folketinget og skælde ud på Folketinget for, at vi ikke vil respektere Det Etske Råd, og at vi ikke vil afvente Det Etske Råds redegørelse osv., det er simpelt hen ikke fair over for Folketinget.

Hvis Kristeligt Folkeparti ønsker en længere debat, eller at Det Etske Råd skal komme med en beretning om det her spørgsmål, som Kristeligt Folkeparti har stillet ændringsforslag om, så er det Kristeligt Folkepartis opgave at trække sit ændringsforslag, så simpelt er det.

Men det vil Kristeligt Folkeparti jo ikke. Det er jo, som om det her er det eneste lovforslag, Kristeligt Folkeparti kan nå at svinge sig op på i denne her folketingssamling, og det skal de selvfølgelig have lov til at gøre.

Men det er ikke rimeligt, at man på den ene side kommer og stiller nogle ændringsforslag til et lovforslag, som i øvrigt er rimeligt simpelt at forholde sig til, og så påpeger og prøver på at påberåbe sig, at der ikke er identitet mellem ændringsforslagene og lovforslaget; det kan de selv samme mennesker, som har stillet ændringsforslagene, da ikke gøre, det er ikke fair, og så derefter bruge den med Det Etske Råd.

Men det er lidt, som om hele denne her debat beviser min tidligere påstand om, at så snart politikerne blander sig i noget, så går det riven- de galt. Og jeg tror faktisk, det allerbedste, man kunne gøre på det her område, var at sige: Der er ingen lovgivning. Simpelt hen. Så var man ude over det her. For hver gang politikerne blander sig, går det rivende galt.

I forhold til de stillede ændringsforslag skal jeg sige, at Frihed 2000's folketingsgruppe er frit stillet i forhold til at stemme om ændringsforslagene, og hvordan vi vil stemme til ændringsforslagene, vil vise sig, når vi nu går i gang med det. I forhold til selve lovforslaget, som er fremsat af ministeren, er vi i folketingsgruppen enige om, at forslaget i sin oprindelige udgave kan vi alle stemme for.

Jeg vil så også for egen regning sige, at jeg fortsat, ligesom jeg tidligere har gjort, naturligvis støtter CD's ændringsforslag, CD, som jo har set det store problem, der er, i og med at man er i den situation, at for nogle vedkommende er man henvist til at få foretaget kunstig befrugtning hos cykelsmeden eller bageren eller et andet sted, men lige præcis hos de mennesker, der har ekspertisen på det her, må man ikke få det gjort. Altså der er simpelt hen forbud i loven mod, at læger må foretage kunstig befrugtning af en bestemt gruppe, hvorimod alle andre kan få lov til at gøre det.

Det er selvfølgelig stærkt problematisk i sig selv. Man kan så sige i forhold til de kvinder, der er sunde og raske og ikke fejler noget, er det formentlig rimeligt, jeg ved ikke, om man kan kalde det simpelt, men så simpelt i citations-tegn, at komme om ved, men det er jo heller ikke den gruppe, vi taler om.

Den gruppe, vi taler om, er dem, som har nogle fysiske problemer i forhold til at blive gravide og samtidig er i den situation, at de enten er lesbiske og/eller enlige, og der kan det selvfølgelig ikke være rigtigt, at man laver en forskelsbehandling og en diskrimination på det her område. Der må være lige adgang til hospitalbehandling, hvis man i øvrigt fejler det samme.

Så er der ændringsforslaget fra Venstre, ændringsforslag nr. 4, som jeg også varmt støtter. Jeg er glad for, at Venstre har nået at fremsætte forslaget. Det kom jo under udvalgsbehandlingen, nyheden, eller hvad skal man sige, informationerne, oplysningerne, der gjorde, at man kunne stille ændringsforslaget, behovet for at stille ændringsforslaget, og det støtter jeg varmt.

Jeg synes, det er problematisk, at læger i dag kan sidde i den situation, at en narkoman kan komme ind i konsultationen så vind og skæv af narkotika, at narkomanen end ikke kan holde sig vågen under samtalen, og alligevel har lægen en pligt til at assistere i forbindelse med en kunstig befrugtning. Det synes vi er stærkt pro-

blematisk, og der bør selvfølgelig være en mulighed for, at lægen dér kan sige: Nej, den går ikke.

Så skal det selvfølgelig ikke være lægen, der egenrådigt beslutter det, og derfor er formuleringen i ændringsforslaget genial, nemlig at man siger, at det skal så være adoptionssområdet, som træffer den endelige afgørelse, om det skal kunne lade sig gøre eller ej. Det er et godt ændringsforslag, og det vil jeg også støtte.

Der er en række af de andre ændringsforslag, som jeg også ønsker at støtte, men at stå at nævne tallene her for og imod, tror jeg giver mere forvirring end klarhed.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Det var stærkt tilfredsstillende at høre, at liberalismen selv hos hr. Tom Behnke havde grænser, da han sagde, at han alligevel godt ville regulere, hvem der måtte få behandling. Og jeg vil da godt sige – jeg tror i øvrigt, de fleste herinde er enige i det – at er der noget, vi skal i det her Folketing, så er det at lave lovgivning om etiske spørgsmål.

Jeg mener, det er jo det, vi er her for, politik handler om det, lovgivning handler om det, og at der så er nogle, der melder sig på en anden måde, fordi vi ikke har vores partimæssige paratsvar, det er jo en anden side af sagen. Så det er godt.

Jeg vil lige sige, at når vi afventer det – og det er sådan også lidt til det, som fru Henriette Kjær sagde, men jeg kan forstå, at hr. Tom Behnke er enig i, at Det Etske Råd er sådan en høringsinstans, som vi bare kan bruge – altså Det Etske Råd har jo ikke mulighed for straks at svare, når vi ringer over til dem og siger: Kan vi ikke lige få et svar på det? Det er meget ofte ting, der tager meget, meget lang tid, og det er da en af grundene til, at jeg føler, at vi står dårligt f.eks. med fosterreduktionsforslaget, fordi det tager tid.

Jeg vil så godt medgive – og det så være sagt til hr. Tom Behnke i den her sammenhæng – at når Kristeligt Folkeparti i denne her situation alligevel føler, at de må gøre det, så er det, fordi det rent faktisk foregår. Man går ind og tilbyder, at man slår en af tvillingerne eller trillingerne ihjel. Det foregår, uden at vi har taget stilling til det i det her Folketing på noget tidspunkt. Det var dér, vi havde identitetsproblemerne. Det var ikke Kristeligt Folkeparti, der påberåbte sig identitetsproblemer, det var SF.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Hr. Tom Behnke siger, at det her lovforslag er rimelig simpelt. Ja, det er det, hvis man synes, at emner som forskning og forsøg på befrugtede æg og fosteranlæg er en simpel sag at tage stilling til. Opbevaring og import af æg og sæd, jamen det er da ganske enkelt. Fosterreduktion er da en simpel sag. Godkendelsesprocedurer for parter, det ønsker kunstig befrugtning, det er da en simpel sag. Hvis man synes det, ja, så er det da en simpel revision, men den indstilling har Kristeligt Folkeparti ikke.

Hr. Tom Behnke siger også, at det eneste lovforslag, som Kristeligt Folkeparti har kunnet svinge sig op til at gøre noget ved i denne her samling, er det her, og der kan jeg da vist nok på det bestemteste afvise hr. Tom Behnkes kommentar. For Kristeligt Folkeparti har stillet en lang række beslutningsforslag, forespørgsler, osv., osv., og det er naturligvis på områder, som er hjertesager for os, og den her sag, ja, den er en hjertesag for os.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Jeg må sige, at jeg bliver lidt forvirret over fru Margrete Auken, for på den ene side så vil fru Margrete Auken gerne have lov til at lovgive om alt muligt. Men tidligere i debatten i dag – og der var jo flere af Folketingets medlemmer til stede på det tidspunkt, man kan også slå efter i de grønne bøger – da sagde fru Margrete Auken, og hun ikke bare sagde det, hun gentog det oven i købet: Jeg er simpelt hen for dum til at tage stilling til det her.

Og se, det er jo problematisk, hvis man på den ene side har den erkendelse og så på den anden side ønsker at lovgive om hvad som helst her i samfundet. Og det kan jeg selvfølgelig ikke forholde mig til.

Til fru Tove Videbæk, som nu pludselig lægger en hel masse ting ind i ministerens lovforslag, som ikke står der, og derefter siger, at det er stærkt problematisk at tage stilling til det: Det kan man ikke gøre. Man kan ikke forvanske udgangspunktet og så sige: Nu er det svært at tage stilling til.

Må jeg have lov til at citere direkte fra lovforslaget:

»1) I § 15, stk. 1, ændres »2 år« til: »4 år«.

Det er lovforslaget. Altså hvor svært kan det være at tage stilling til?

Jeg tror, fru Tove Videbæk nåede at nævne seks andre emner, som godt nok kan høre ind under kunstig befrugtning, men som ikke hører ind under lovforslaget. Og efter at fru Tove Videbæk selv har problematiseret lovforslaget langt, langt ud i hampen, meddeler fru Tove Videbæk, at hun ikke er i stand til at forholde sig til lovforslaget. Det kan man ikke tillade sig at gøre.

Og hvis fru Tove Videbæks indvending er, at hun er bange for, om Folketingets øvrige medlemmer når at forstå de ændringsforslag, som Kristeligt Folkeparti stiller, så kan Kristeligt Folkeparti takke sig selv for de bemærkninger, der er til deres ændringsforslag. De kunne måske have været mere uddybende. Men hvis det nu – det tror jeg nu ikke på – men skulle det være sådan, at fru Tove Videbæk mener, at de øvrige folketingsmedlemmer simpelt hen intellektuelt ikke er i stand til at forholde sig til de ændringsforslag, så er det jo en direkte hån mod parlamentet. Det tror jeg ikke fru Tove Videbæk kunne finde på.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

En ven af mig, det var et af de højst begavede mennesker ved Århus Universitet, sagde engang efter et foredrag: Dette – han refererede et synspunkt – kan jeg ikke forstå, og det er i sig selv en yderst betænkelig sag.

Så hoven var jeg ikke. Jeg vil meget gerne medgive, at hr. Tom Behnke er langt højere begavet, end jeg er. Men vi må have lov til at være de mennesker, vi nu er herinde. Og jeg mener, at noget af det faktisk er svært. Jeg tilstår, at jeg synes, det er svært. Og jeg skal have tid til det.

Når jeg f.eks. spurgte hr. Tom Behnke, hvilke kriterier – det har jeg nu ikke spurgt om, men det kan jeg så gøre nu – skal der ind, f.eks. når vi sorterer familier fra eller forældre fra til kunstig befrugtning og henvender os til Adoptionsnævnet? Hvilke kriterier skal der ind? Jamen jeg vil godt høre, hvad det er for nogle kriterier – det er sådan noget af det, jeg gerne vil have tid til, fordi etik tager faktisk tid. Det tager faktisk tid.

Og det var sådan set det, jeg lidt ydmygt prøvede at sige på den måde, at i hvert fald skal sådan et menneske som jeg og med de åndsevner, jeg er i besiddelse af, også have lov til at fungere i det her Folketing, og det skal ikke være så brillante begavelser som hr. Tom Behnke, der alene skal have lov til at fungere.

Jeg er ikke sådan helt så tryk ved den dér bril-lante begavelse.

Og bare lige sagt i denne her sammenhæng: Det er faktisk ting, jeg synes er svære. Og det var ikke bare for at være sjov, det var faktisk, fordi det var alvor, dyb, blodig alvor, når vi bad om at få bedre tid til de store spørgsmål, først og fremmest når det drejer sig om fosterreduktion og om at sortere familierne.

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Hr. Tom Behnke siger, at jeg lægger en masse ting ind i ministerens lovforslag, som ikke er der. Jeg må sige til hr. Tom Behnke, at der står jo i den nuværende lov, at loven om kunstig befrugtning skal revideres i denne folketings-samling, altså hele loven, ikke kun det her lille område af loven, som ministeren nu har fremsat ændringsforslag omkring.

Alle de emner, som Kristeligt Folkeparti har taget frem, er relevante, vigtige etiske områder, som hører ind under denne lov, og som er etiske problemer for befolkningen i hverdagen.

Jeg kan da også nævne, at i løbet af det sidste år har vi haft samråd, flere samråd, med sundhedsministeren, hvor vi har nævnt nogle af disse problemområder her, og vi har fået tilsagn fra ministeren om, at det er områder, som vil blive overvejet og tænkt med i revisionen af loven om kunstig befrugtning, men de er ikke med, og derfor er det, vi tager dem op nu. Vi mener, de er vigtige, de er relevante, de hører under loven om kunstig befrugtning, og derfor hører de med, når loven skal revideres.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det hr. Tom Behnke for en kort bemærkning og derefter fru Anne Baastrup uden for ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FRI):

Jeg skal takke fru Margrete Auken for at understrege, at det, jeg sagde, var fuldstændig korrekt.

Og så skal jeg til fru Margrete Aukens spørgsmål meddele, at jeg i mine 10 år som medlem af Folketinget aldrig nogen sinde i nogen debat har hørt, at fru Margrete Auken er blevet flyttet bare en centimeter ved at have fået svar på sine spørgsmål eller argumenter, der er kommet fra Folketingets talerstol. Fru Margrete Auken er så fastlåst i sine holdninger, så det er

fuldstændig underordnet, om der bliver svaret på spørgsmålene eller ej.

Til fru Tove Videbæk: Det er jeg glad for. Nu fik vi det på det rene. Det er Kristeligt Folkeparti, der har gjort lovforslaget så kompliceret, at Kristeligt Folkeparti har svært ved at forholde sig til det. Det er fair nok, men man skal ikke klandre ministeren for det. Ministeren har opfyldt sin pligt, ministeren har fremsat et lovforslag om revision af loven, og dermed har ministeren gjort, hvad ministeren kunne gøre og skulle gøre, og det skal man ikke klandre en minister for.

Lad os finde noget andet at skælde ministre ud for. Det er såmænd rigeligt af ministre, der i øjeblikket trænger til at blive skældt ud, så lad os tage nogle af dem i stedet for.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Så er det fru Anne Baastrup uden for ordførerrækken.

Og jeg skal bede om, at der bliver lidt mere ro i salen også.

Inden fru Anne Baastrup får ordet, skal jeg gøre opmærksom på, at jeg er blevet informeret om, at der vil være en del udvalgs møder i frokostpausen, og derfor vil jeg tilstræbe at slutte så tæt på kl. 12 som muligt.

Anne Baastrup (SF):

Forslaget om kunstig befrugtning har været behandlet i en uendelighed her i Folketingssalen. Og vi har gang på gang haft spørgsmålet oppe om, hvorvidt enlige og folk, der lever i et lesbisk parforhold, har mulighed for at få en læge til at foretage en kunstig befrugtning.

Som vores ordfører, fru Margrete Auken, har sagt, så har vi ikke i SF's folketingsgruppe på nuværende tidspunkt klarhed over, hvordan flertallet vil stemme. Jeg vil derfor bare gøre salen opmærksom på, at vi hidtil, hver gang der har været ...

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg bad faktisk om, at der skulle være mere ro i salen, ikke det modsatte.

Anne Baastrup (SF):

... hver gang, der har været spørgsmål om, hvorvidt SF's folketingsgruppe støtter, at bestemmelsen om, at der er forbud mod at foretage kunstig befrugtning, medmindre det drejer sig om et heteroseksuelt par, så har SF's folke-

tingsgruppe hidtil været imod den begrænsning.

Og fru Yvonne Herløv Andersen har jo beskrevet præcist, hvilke argumenter der har ligget bag de par gange, hvor vi – et flertal i SF's folketingsgruppe – har besluttet os for særskilt at rejse det her spørgsmål, både inden valget, og så afprøvede vi sidst Folketingets flertal lige umiddelbart efter valget.

Vi støtter selvfølgelig også det her ændringsforslag for endnu en gang at se, om den debat, der har været omkring lovrevisionen vedrørende kunstig befrugtning, muligvis har fået nogle af Folketingets medlemmer til at ændre opfattelse.

Vi mener, at det er et spørgsmål om diskrimination. Det er et spørgsmål om at udelukke bestemte grupper af den danske befolkning fra lægelig behandling. Hvis det er sådan, at man ikke mener, at kunstig befrugtning er en lægelig behandling, så går man åbenlyst ind og siger: Vi agter at diskriminere bestemte grupper af det danske samfund.

Vi er muligvis et flertal i SF's folketingsgruppe, der ikke støtter, at man skal foretage en aktiv diskrimination af ganske bestemte mennesker. Så derfor håber jeg, at vores gamle flertal i folketingsgruppen vil forplante sig til hele salen.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Hr. Hans Peter Baadsgaard uden for ordførerrækken.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det har været en meget interessant debat at lytte til her i dag. Der er mange gode indlæg, og der er mange lødige og saglige argumenter.

Der er én part i denne sag her, som jeg ikke synes man har nævnt særlig ofte, for ikke at sige: slet ikke nævnt. Det er de ufødte børn, det her til syvende og sidst drejer sig om.

Jeg kunne godt kommentere alle ændringsforslagene, men vil holde mig til det ene, fordi det korte af det lange i denne debat jo er spørgsmålet, om vi vil fratage børn retten til både en far og en mor. Det vil jeg ikke medvirke til, og derfor stemmer jeg imod ændringsforslag nr. 2, og det vil jeg da opfordre alle til at gøre.

Det er bedst for barnet, alt andet lige, at have to voksne, en far og en mor, der har forpligtet sig over for barnet og dets opvækst. Den hold-

ning har vi normalt her i dette Folketing og også i den generelle debat ude i samfundet. Og ser vi på regeringens børnelov, hvor man yderligere vil skærpe eller styrke indsatsen for at fastslå et faderskab, så ligger det jo på linje med disse tanker om, at et barn har ret til både en far og en mor. Ser vi på børnekonventionen, finder vi igen det hensyn, og vi plejer jo også at være optaget af at følge disse konventioner.

Altså i alle andre sammenhænge er der ikke tvivl om, at et barn har ret til både en far og en mor. Ordet diskrimination er nævnt her i dag. Skal vi diskriminere mellem de børn, der bliver født, således at nogle skal fødes uden denne ret, og nogle skal fødes med denne ret? Det kan lige så vel være en lødig diskriminationsdebat som andre diskriminationsdebatter.

Jeg mener, at det her er en meget afgørende sag, en meget alvorlig sag for dette Folketing, om vi nu ikke længere skal sætte barnets tarv i højsædet. Et barn har ret til en far og en mor, det er barnets tarv, det gælder, og det er alfa og omega her i dag. Og jeg vil også godt her bebude, at afhængig af afstemningens udfald vil jeg forholde mig til lovforslaget ved tredje behandling.

Sundhedsministeren (Sonja Mikkelsen):

Regeringen er bl.a. af Kristeligt Folkeparti blevet klandret for at lave en meget lille revision, men den lille revision skal jo ses i betragtning af, at regeringen har vurderet hele loven og den måde, loven virker på, og ikke har fundet, at der var behov for at lave en yderligere revision ud over det, der nu er foreslået.

Vi har også dermed helt loyalt fulgt det krav, som ligger i loven, om, at der skulle ske en revision i denne her folketingssamling, og jeg må tilstå, at jeg stiller mig fuldstændig uforstående over for den kritik, der er rejst fra Kristeligt Folkeparti, af, at vi her har fremsat et lovforslag, sådan som vi faktisk af loven er forpligtet til.

Netop det, at Det Etske Råd arbejder med en samlet vurdering af hele loven, tilsiger jo i virkeligheden også at afstå fra at stille store og omfattende ændringsforslag i denne samling. Kristeligt Folkeparti har stillet en række ændringsforslag, også store ændringsforslag, men det kunne jo i virkeligheden have klædt Kristeligt Folkeparti, om man også havde vist den tålmodighed og havde afstået og ventet, til Det Etske Råd faktisk var færdig med sit arbejde.

Regeringen og Folketinget kan jo til hver en tid beslutte sig for igen at revidere loven, f.eks. når man får udspillet fra Det Ethiske Råd, og regeringen vil da også tillade sig, når vi har rådgivningen fra Det Ethiske Råd, igen at vurdere, om der er brug for yderligere ændringer af loven, sådan som den nu foreligger.

Men jeg synes, det er i orden, at Det Ethiske Råd tager sig god tid, og at de tager den fornødne tid, de mener der skal til, også fordi vi faktisk har en lov, der helt grundlæggende fungerer udmærket.

Så er der nogle ændringsforslag, som jeg gerne vil gøre nogle få bemærkninger til.

Det første ændringsforslag, jeg skal kommentere, er ændringsforslag nr. 2, som også har konsekvenser i form af nr. 13, 22, 27 og 32. Det handler om at ophæve parforholdskravet i lovens § 3.

Hertil vil jeg gerne sige, at regeringen valgte ikke at fremsætte et tilsvarende ændringsforslag til loven, som den nu er lagt frem fra regeringens side, og det hænger jo sammen med, at Folketinget allerede to gange har stemt det forslag ned. Også det her Folketing med den sammensætning, Folketinget har efter 1998, har faktisk på regeringens vegne allerede taget stilling til det forslag og stemt det ned, og derfor fandt vi sådan set i regeringen, at det ikke ville være venligt på ny at fremlægge et forslag om ophævelse af parforholdskravet for Folketinget. Det kunne blive anset for at være unødigt trætte af Folketinget, og det ønskede regeringen ikke.

Men når forslaget nu ligger som et ændringsforslag fra et af partierne, er regeringen naturligvis indstillet på helt at følge den politik, regeringen hidtil har fulgt på området, og stemme for det ændringsforslag og med de ændringer, der er en konsekvens af dette ændringsforslag.

Når det drejer sig om ændringsforslaget fra Venstre, ændringsforslag nr. 4, og også i virkeligheden ændringsforslag nr. 6 fra Kristeligt Folkeparti og Dansk Folkeparti, eller i hvert fald støttet af Dansk Folkeparti, omkring de sociale kriterier, vil jeg gerne gøre Folketingets medlemmer opmærksom på, at hvis man ikke allerede har fundet det, ligger der henne i boksene i sidegangen en kopi af et brev fra mig. Brevet indeholder det svar, jeg har givet Sundhedsudvalget på spørgsmålet om, hvad regeringen mener om forslagene, og jeg vil gerne opfordre medlemmerne til at orientere sig lidt nøjere om det. Men jeg skal her ganske kort redegøre for, hvad det er, det går ud på.

Det, forslagene drejer sig om – ændringsforslag nr. 4 og nr. 6 har samme karakter – er, at man ønsker, at en læge, der har mistanke om misbrug hos en kvinde, som ønsker behandling med kunstig befrugtning, eller har en formodning om, at forældrene ikke vil kunne tage vare på barnet, i en sådan situation kan indbringe sagen for Adoptionsrådet med anmodning om en vurdering af parrets forældreegnedhed.

Jeg vil gerne gøre Folketingets medlemmer opmærksom på, at det grundlæggende princip i sundhedsvæsenet er, at der er lige adgang til behandling, og at den er gratis for enhver. Siden udviklingen af kunstig befrugtning har amterne tilbudt denne behandling på linje med anden sygdomsbehandling, og at indføre sociale kriterier ud over, hvad lægerne allerede har pligt til – det skal jeg vende tilbage til – vil således være et direkte brud på princippet om ligebehandling i sundhedsvæsenet.

Diskussionen om anvendelse af andre kriterier end de rent lægelige går jo helt tilbage til 1997, hvor Folketinget behandlede loven om kunstig befrugtning for første gang. For at belyse spørgsmålet om ikkelægelige kriterier blev alle landets fertilitetslæger i juni 1997 opfordret til at orientere Sundhedsstyrelsen, såfremt der måtte opstå situationer, hvor lægen anså ikkelægelige faktorer for at udgøre et væsentligt problem i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning. Men der har ikke været indberetninger til Sundhedsstyrelsen om denne type problemer siden da, og de to eksempler, der henvises til, hvor børn er blevet tvangsfjernet, stammer begge to fra 1996 og skyldes altså forhold, som var til stede inden lovens ikrafttræden i 1997. Og der er som sagt ikke kommet nye sager frem – i hvert fald ikke sager, som Sundhedsstyrelsen er blevet bekendt med – på trods af den opfordring, der blev givet til landets fertilitetslæger.

Med hensyn til lægens pligter i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning er det beskrevet i Sundhedsstyrelsens vejledning fra september 1997 om kunstig befrugtning. I den vejledning står der, at lægen skal foretage en helhedsvurdering af kvindens samlede helbredstilstand og skal informere kvinden om de risici, der i de konkrete tilfælde er forbundet med svangerskabet og fødslen og også kan være til stede for fosteret og for barnet efter fødslen. Her er hensynet til barnet altså også inde i billedet, og lægens rådgivning skal være ærlig og fyldestgørende og skal også tage kvin-

dens sociale situation i betragtning i det omfang, det skønnes nødvendigt.

Hvor det vurderes, at der foreligger en væsentlig øget helbredsrisiko og særlige forhold, som indebærer en nærliggende risiko for fosterets udvikling, bør de søges afhjulpel, før kunstig befrugtning iværksættes. Lægen må eventuelt fraråde etablering af graviditet eller efter en konkret vurdering i særlige tilfælde helt afstå at medvirke. Hvis vi f.eks. tager en misbruger, som ønsker kunstig befrugtning, må det altså indgå i overvejelserne, at den pågældende som et første led tilbydes en afvænningskur, bl.a. af hensyn til fosteret og det fødte barn.

Jeg er indstillet på i lyset af den debat, der har været på området, endnu en gang at gøre fertilitetslægerne opmærksom på, hvilke forhold der i givet fald kan gøre sig gældende, og på Sundhedsstyrelsens vejledning, så de igen bliver opmærksomme på den, hvis de skulle have glemte den siden 1997. Men regeringen og jeg selv vil stærkt opfordre Folketinget til at holde fast i, at der er lige adgang til behandling i vort sundhedsvæsen, også på dette område.

Så har jeg en enkelt bemærkning til ændringsforslag nr. 1, som også har en konsekvens i form af ændringsforslag nr. 17. Det er forslaget om, at kun læger må foretage insemination, og jeg vil gerne tilkendegive, hvad der er regeringens holdning.

Vedtagelse af ændringsforslaget ville betyde, at man kriminaliserer et forhold, der ikke medfører fare for personen, udelukkende på et skøn over, om der er tale om en handling, der er sket i en situation, hvor det er forbudt, nemlig over for en enlig kvinde. Hvis den samme handling sker i en anden situation, nemlig hvor der er tale om et par, er den tilladt, så jeg vil gerne opfordre Folketinget til nøje at gennemtænke, om man vil medvirke til en kriminalisering af et sådant forhold. Regeringen skal i hvert fald opfordre Folketinget til at stemme imod de pågældende ændringsforslag.

Så vil jeg gerne gøre en bemærkning til ændringsforslag nr. 10, og bemærkningen gælder også for ændringsforslag nr. 25. Det er ændringsforslag fra Kristeligt Folkeparti om flerfoldsgraviditeter og fosterreduktion.

Etisk Råd er, som også fru Dorte Bennedsen fra Socialdemokratiet har gjort opmærksom på, ikke mindst på opfordring af Kristeligt Folkeparti blevet bedt om at foretage en særlig vurdering af spørgsmålet om fosterreduktion og flerfoldsgraviditet. Jeg mener faktisk, at netop

fordi det er en særlig henvendelse til Det Ethiske Råd på baggrund af et ønske fra Kristeligt Folkeparti, ville det have klædt Kristeligt Folkeparti at vente med at drage konklusioner på dette område, før der forelå en vurdering fra Etisk Råd. Jeg mener egentlig, det ville have klædt Kristeligt Folkeparti, men regeringen vil foreslå Folketinget at stemme imod, hvis Kristeligt Folkeparti ikke kan formås til at trække forslagene, hvilket i virkeligheden burde være det bedste. Man skal jo også være opmærksom på, at ved at stemme imod forslagene, viser man samtidig respekt for Etisk Råds arbejde, og jeg forstår, at der faktisk er et bredt ønske om, at der vises respekt for Etisk Råds arbejde.

Så tror jeg, at jeg i denne sammenhæng lige skal aflive en misforståelse, som kunne opstå her i Folketinget på baggrund af nogle af de bemærkninger, der er faldet. Det er en misforståelse, at der tilbydes fosterreduktion, hvis der er tale om tvillinger. Det sker ikke, og det sker ikke, fordi der ikke findes lægelige begrundelser for at lave fosterreduktion i tilfælde af, at der er tale om tvillinger. Når der er tale om trillinger eller flere fostre, kan man i den konkrete situation rådgive kvinden til fosterreduktion ud fra risikoen for, at hun ellers mister alle fostrene og dermed ikke får noget barn overhovedet. Det er en afvejning, som selvfølgelig er vanskelig for den enkelte kvinde, men man skal selvfølgelig helt regulært informere den enkelte kvinde om, hvilke risici der er til stede i sådanne tilfælde.

Et andet ændringsforslag, jeg gerne vil kommentere, er forslaget om forbud mod import af menneskelige æg, forsteranlæg og donorsæd. Det er også stillet af Kristeligt Folkeparti, og jeg vil på regeringens vegne foreslå Folketinget også at stemme imod det. Det hænger sammen med, at når der er mulighed for at importere sæd i dag, er det bl.a., fordi vi har brug for også at kunne imødekomme etniske fremtoningspræg i denne sammenhæng. Det kan betyde, at der kan være behov for at importere donorsæd fra udlandet i en sådan situation.

Med hensyn til spørgsmålet om æg er der to forskellige forhold, der gør sig gældende. Man synes, der kan være en asymmetri, men jeg skal gøre opmærksom på, at det er forbudt at lave kommercielle transaktioner i forbindelse med import af æg til Danmark. Hensynet er her, at en kvinde, der har haft bopæl i udlandet og her har påbegyndt en behandling med kunstig befrugtning, vil kunne medbringe sine æg til Danmark til fortsat behandling, og jeg vil gerne un-

derstreges, at her er det lægens pligt at drage omsorg for, at også i forbindelse med en sådan situation, hvor man fortsætter en behandling, bliver den danske lovgivning fulgt.

Med hensyn til om man kan medtage æg til udlandet, må det være sådan, at det kan man ikke. Det er et spørgsmål om at fastholde, at hele behandlingen skal gennemføres i overensstemmelse med de danske regler på området, så også her skal vi fra regeringens side anbefale Folketingets medlemmer at stemme imod ændringsforslaget.

De ændringsforslag, jeg ikke har kommenteret, vil regeringen også anbefale Folketinget at stemme imod.

Jeg skal til at slutte og vil gøre det med at kvittere for, at der tegner sig et meget bredt flertal for selve lovforslaget fra regeringen. Det er jeg meget tilfreds med, og jeg vil i øvrigt også gerne takke for den meget brede og grundige debat.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Så er der korte bemærkninger til ministeren. Først fru Margrete Auken og derefter fru Tove Videbæk, fru Ester Larsen og hr. Preben Rudiensgaard.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg tog faktisk ordet for at kvittere for regeringens tilsagn om, at når Etisk Råds rapport kommer, er man villig til at kigge på den. Jeg går ud fra, at vi alle sammen – med nogle ganske enkelte undtagelser, som jeg ikke skal nævne navne på her – vil lade den gøre indtryk på os, også hvis der er givet forkerte tilladelser. Nu er det jo ikke Etisk Råd, der skal bestemme, men hvis Rådet gør sig nogle overvejelser, er man parat til at sige, at så vil man se på tingene. Sådan opfattede jeg sundhedsministerens tilsagn her, og tusind tak for det.

Så lige en enkelt bemærkning til spørgsmålet om fosterreduktion fra Kristeligt Folkeparti. Vi ville have kaldt det identitetsproblemer, men det har Kristeligt Folkeparti ikke, og så vidt jeg kan se på forslaget, er der da en medicinsk indikation for det. Der står ikke udtrykkeligt fare for alle fostre, men der er en indikation, og vi kan måske få ministeren til at præcisere her, at det kun er i de tilfælde, det bliver aktuelt. Det er ikke det, jeg har hørt, men det er jo interessant nu, så måske vil ministeren gå herop og sige, at det sker ikke ved tvillingegraviditeter, og

i tilfælde af trillinger og flere er det efter en medicinsk indikation.

(Kort bemærkning)

Tove Videbæk (KRF):

Ministeren nævner igen, at det bare er en lille revision, at der ikke var behov for yderligere revision, og at man reelt har fulgt kravene.

Den kendsgerning, at Etisk Råd arbejder med sagen, bruger ministeren som argument for, at regeringen ikke kommer med flere ændringsforslag nu, men jeg må sige, at jeg synes, det er lidt søgt og lidt langt ude. Etisk Råd er allerede i efteråret blevet bedt om at lave en redegørelse vedrørende kunstig befrugtning og fosterreduktion, men så kommer der en anden minister til midt i det arbejde, som Etisk Råd er i gang med, og beder om at få en vurdering. Etisk Råd får at vide, at det er en hasteprogave, så de må smide, hvad de har i hænderne, gå i gang med den nye opgave og derfor udsætte den gamle, så det forholder sig ikke sådan, som ministeren siger.

Ministeren nævner endvidere vedrørende godkendelseskriterierne for kunstig befrugtning, at alle bør kunne få den behandling. Jamen kunstig befrugtning er jo en behandling, hvor samfundet griber ind og stiller ressourcer til rådighed for at hjælpe til med at skabe et menneskeliv. Mener ministeren ikke, at samfundet så samtidig må have ret og pligt til at sætte de bedst mulige rammer op for det menneskeliv, man er med til at skabe, til barnets bedste og med udgangspunkt i barnet, som hr. Hans Peter Baadsgaard så godt udtrykte det?

(Kort bemærkning).

Ester Larsen (V):

Det er ministerens kommentar til Venstres forslag, der kalder mig herop.

Det er jo sådan, at denne type behandlinger er reguleret gennem en række kriterier i det offentlige sundhedsvæsen. Det, vi beskæftiger os med, er, hvilke ting det er lovligt eller ulovligt at udføre her i landet, men noget andet er de kriterier, som det offentlige sundhedsvæsen udstikker for behandlingerne.

De kriterier er en blanding af mange ting. Der indgår også sociale forhold i dem, og nogle læger har været med til at fastsætte disse kriterier. Men det har vist sig i praksis, hvor vanskeligt det er for læger at forholde sig til sociale kriterier. F.eks. er der læger, som har med i deres vurdering, om børn i hjemmet er fælles børn eller ikke er fælles børn. Det er den alvorligste

diskriminering, vi overhovedet har af børn her i landet, hvis børn, som ikke er fællesbørn, bliver anset for at være mindreværdige, så lægers kompetence til at stille sociale kriterier op er ikke så imponerende.

Ministeren kommenterer vore forslag ved at henvise til forholdene, som de er, og siger, at der finder en rådgivning sted. Det er også rigtigt, og dér, hvor problemerne kan løses gennem rådgivning, er der jo ikke noget problem. Men dér, hvor læger skal forholde sig til sociale forhold, og om et par er egnede som forældre, er det ikke relevant, og det er derfor, vi foreslår, at par med indlysende svigtende evner som forældre skal vurderes ...

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Ja tak!

Ester Larsen (V):

... af mennesker, som er kompetente til det:

(Kort bemærkning).

Preben Rudiengaard (V):

Jeg vil blot meddele, at jeg er ganske uforstående over for ministerens beskrivelse af, at hun ikke kan gå med til, at i det øjeblik, en læge ikke kan vurdere de sociale kriterier, kan man, som vi har foreslået i ændringsforslaget, henvise til Adoptionsrådet.

Jeg kender lægesektoren fuldt ud, og jeg må da helt klart sige, at i det svar, ministeren har givet, drejer det sig om en misbruger, og det kan vi ikke bruge til noget som helst, for misbrugeren kan jo gå til en anden læge og til en anden klinik, osv. Vi bliver nødt til at få stoppet det her, ikke mindst af hensyn til barnets tarv, og derfor synes jeg ikke, jeg kan bruge ministerens kommentarer her i dag til vore ændringsforslag til noget som helst.

Sundhedsministeren (Sonja Mikkelsen):

Til fru Margrete Aukens spørgsmål kan jeg svare: Ja, sådan forholder det sig. Den eneste situation, hvor det kan blive aktuelt, er den situation, vi allerede har i dag, og som ikke har noget med kunstig befrugtning at gøre.

Når en gravid kvinde henvender sig for at få undersøgt, om fosteret nu også har det godt og det indebærer en scanning, viser det sig måske, at der er to fostre, og at det ene foster er misdannet, mens det andet foster ser frisk og rask ud. I den situation tilbyder man kvinden fosterreduktion, men det har intet at gøre med loven

om kunstig befrugtning. Det er den sædvanlige praksis i vort sundhedsvæsen i forbindelse med den omsorg, man viser for gravide kvinder, så også når det drejer sig om kunstig befrugtning, kan jeg derfor svare ja til det spørgsmål, der blev stillet.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg kan høre af det, som sundhedsministeren siger her, at hvis Kristeligt Folkepartis ændringsforslag nr. 25 bliver vedtaget, sker der reelt ingen ændring af retstilstanden, og det er jo lidt interessant, fordi Kristeligt Folkeparti også begrundet forslaget med medicinske forhold.

Jeg tror godt, man kan få Kristeligt Folkeparti til at gå herop og sige, at selvfølgelig må det også være tilladt, hvis der er fare for alle fostrene, osv. Det går jeg da ud fra, men jeg ved selvfølgelig ikke, om det er med i Kristeligt Folkepartis overvejelser, at man må kunne gøre det af hensyn til fostrene. Jeg tænker på en medicinsk indikation, og det hørte jeg også ministeren gøre. Ministeren sagde udtrykkeligt, at hvis det ene foster er misdannet osv., beror det på en medicinsk indikation, og hvis det foregår sådan i øjeblikket, kan jeg næsten ikke se, at vi får et akut problem, hvis vi vedtager Kristeligt Folkepartis forslag, men åbenbart heller ikke, hvis vi ikke gør det.

Sundhedsministeren (Sonja Mikkelsen):

Jeg tror, jeg skal præcisere, at der er fri abort i dette land i op til 12 uger fra undfangelsen, og det gælder også i disse situationer. Men det er ikke noget, vi diskuterer her.

Der er ikke fri adgang til fosterreduktion her i landet, det er en generel regel. Men der er fri adgang til abort i op til 12 uger, så enten er man gravid, eller også er man ikke gravid. Men så er der nogle situationer, hvor lægen råder og siger: Hvis du overhovedet vil have et barn i denne situation, vil det være klogt, at vi gør sådan og sådan af hensyn til graviditetsgennemførelsen.

Når det drejer sig om kunstig befrugtning og man måske konstaterer en trillingegraviditet, vil man vurdere, om man skal tilbyde kvinden en fosterreduktion. Men hvis der er tale om tvillinger som følge af en kunstig befrugtning, tilbyder man ikke fosterreduktion. Her er det nogle helt andre hensyn, der pludselig gør sig gældende, nemlig de generelle hensyn, der tages

over for alle kvinder, der bliver gravide og f.eks. får konstateret, at de venter et barn, som viser sig til være meget skadet allerede i fosterstadiet.

For yderligere at svare på fru Margrete Aukens spørgsmål: Jeg oplever og forstår det ændringsforslag, der er stillet af Kristeligt Folkeparti, som en indskrænkning i forhold til den måde, vi gør det på i dag, og derfor afviser regeringens forslaget, fordi vi faktisk mener, at den måde, vi behandler problemet på i dag, er ganske fornuftig.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil altså godt undskylde over for Folketinget, at vi er nødt til at tage denne diskussion. Men det var bl.a. noget af det, vi bad om at få bedre klaring over, og nu tager vi altså udvalgsbehandlingen her i salen. Det er jo ærgerligt, men det var de vilkår, vi fik.

Jeg vil godt sige til ministeren, at det, jeg har hørt, og som fru Tove Videbæk også har sagt, er, at man, havde jeg nær sagt, giver et generelt tilbud – altså ikke bare efter en medicinsk indikation – ved tvillingegraviditeter og trillingegraviditeter. Ministeren behøver ikke gå herop og sige det, men jeg forstår af det, ministeren sagde, at tilbudet kun gives, hvis der er tale om en medicinsk indikation.

Så sagde ministeren, at der ikke er fri adgang til fosterreduktion her i landet, men fri abort op til den 12. uge. Det sidste er en banalitet, for sådan er det jo, men betyder det, at hvis man kommer og siger, at man gerne vil have fjernet det ene foster, uden at der er nogen medicinsk indikation, er det tilladt ifølge loven om fri abort?

(Kort bemærkning).

Tove Videbæk (KRF):

Ministeren siger, at der er fri abort, men ikke fri adgang til fosterreduktion. Jamen så er der da virkelig brug for, at Kristeligt Folkepartis ændringsforslag bliver vedtaget. Ude i det virkelige liv ageres der jo, så vidt vi hører fra familier, der venter trillinger, som om der her i landet var fri adgang til fosterreduktion, så derfor er der brug for, at det ændringsforslag bliver vedtaget.

Så vil jeg igen stille et spørgsmål til ministeren, som jeg ikke fik svar på før: Når samfundet griber ind, stiller ressourcer til rådighed og

hjælper med til at skabe et menneskeliv, mener ministeren så ikke, at samfundet også har både ret og pligt til at være med til at sætte de bedst mulige rammer op for det menneskeliv, man er med til at skabe? Skal samfundet ikke gøre det af hensyn til barnets bedste og med udgangspunkt i barnets kommende liv?

(Kort bemærkning).

Lone Møller (S):

Jeg vil gerne bede fru Margrete Auken om at holde op med at blive ved med ligesom at give udtryk for, at Folketingets Sundhedsudvalg overhovedet ikke har behandlet denne sag, så vi nu igen skal have en længere debat om fosterreduktion. Hvis fru Margrete Auken havde gjort sig den ulejlighed at læse de svar, der er afgivet til Sundhedsudvalget netop om, hvilke kriterier der skal være til stede for at få foretaget fosterreduktion, havde hun kendt svaret. Det er altså ikke resten af udvalgets medlemmer, der ikke ved, hvad det drejer sig om, for vi har læst bilagene.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen):

Jeg skal lige gøre opmærksom på, at det var korte bemærkninger til ministeren, og af hensyn til de kommende udvalgsbehandlinger vil jeg gerne gøre opmærksom på, at ved fælles hjælp når vi det også på en rimelig tid.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes, idet 4 stemte for, 109 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7, 19 og 21 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 vedtoges med 60 stemmer mod 55; 4 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes, idet 40 stemte for, 79 imod.

Ændringsforslag nr. 13, 22, 27 og 32 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes, idet 35 stemte for, 84 imod.

Ændringsforslag nr. 6 forkastedes, idet 19 stemte for, 101 imod.

Ændringsforslag nr. 8 forkastedes, idet 18 stemte for, 101 imod.

Ændringsforslag nr. 9 forkastedes, idet 6 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 10 forkastedes, idet 41 stemte for, 65 imod; 14 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 12 forkastedes, idet 49 stemte for, 70 imod.

Ændringsforslag nr. 11 forkastedes, idet 11 stemte for, 106 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 16, 20, 24 og 26 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14 forkastedes, idet 6 stemte for, 111 imod; 2 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 30 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15 forkastedes, idet 20 stemte for, 99 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 17 vedtoges med 63 stemmer mod 58.

Ændringsforslag nr. 1 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 18 forkastedes, idet 15 stemte for, 101 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 23 forkastedes, idet 37 stemte for, 78 imod; 2 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 25 forkastedes, idet 38 stemte for, 66 imod; 16 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 28 vedtoges med 70 stemmer mod 52.

Ændringsforslag nr. 29 forkastedes, idet 17 stemte for, 102 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 31 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 33 forkastedes, idet 54 stemte for, 64 imod.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Første næstformand (Ole Løvig Simonsen): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til fornyet behandling i Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Op-hold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.06

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

33) Anden behandling af lovforslag nr. L 201: Forslag til lov om ændring af lov om offentlig sygesikring og lov om ændring af lov om offentlig sygesikring og lov om social service. (Adgang til tilskud til ydelser købt eller leveret i et andet EU-/EØS-land).

Af sundhedsministeren (Carsten Koch). (Fremsat 22/2 2000. Første behandling 2/3 2000. Betænkning 10/5 2000).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Tove Fergo (V):

Dette forslag handler jo om at give danske borgere ret til at tage visse af sygesikringsydelser-